

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 21.11.2003
COM(2003) 704 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

**Ορισμένα κύρια θέματα για την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης – Προς μια
ολοκληρωμένη προσέγγιση**

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

**Ορισμένα κύρια θέματα για την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης – Προς μια
ολοκληρωμένη προσέγγιση**

Πίνακας περιεχομένων

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
2.	ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΕ	4
3.	ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙ Η ΕΥΡΩΠΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	6
4.	ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ8	
4.1.	Αύξηση της παραγωγικότητας και αποβιομηχάνιση	8
4.2.	Μετεγκατάσταση.....	11
5.	ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ	13
5.1.	Η ανάλυση της ανταγωνιστικότητας ως βάση για την ανάληψη δράσης	13
5.2.	Η δημιουργία του κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου	15
5.2.1.	Έγκριση νομοθετικών θεμάτων που βρίσκονται σε εκκρεμότητα	15
5.2.2.	Να εξασφαλιστεί ότι τα ζητήματα της ανταγωνιστικότητας συνεκτιμώνται δεόντως18	
5.2.3.	Να μεταφερθεί και να εφαρμοστεί η νομοθεσία σε εθνικό επίπεδο	18
5.2.4.	Να εξασφαλιστεί η συνεκτικότητα μεταξύ της εθνικής νομοθεσίας και της νομοθεσίας της ΕΕ	19
5.3.	Ένταση των προσπάθειών για την προώθηση της έρευνας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας	19
5.4.	Η συμβολή της Επιτροπής	21
6.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	21

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ευρώπη οφείλει να καταστεί περισσότερο ανταγωνιστική. Μία ανταγωνιστική ευρωπαϊκή οικονομία θα μας δώσει τα μέσα για να υποστηρίξουμε το κοινωνικό μας πρότυπο και να εξασφαλίσουμε υψηλό βαθμό προστασίας του περιβάλλοντος, ιδίως μέσω των επενδύσεων σε φιλικές προς το περιβάλλον τεχνολογίες, γεγονός που θα μας επιτρέψει να απολαύουμε ένα υψηλό βιοτικό επίπεδο.

Το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2003 υπογράμμισε το μήνυμα αυτό και έθεσε ρητά την ανταγωνιστικότητα στο κέντρο των πολιτικών στόχων. Έθεσε ως στόχο για το Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας¹ την ενίσχυση της οικονομικής διάστασης της στρατηγικής της Λισσαβώνας καλώντας το να «αναλάβει ενεργά τον οριζόντιο ρόλο του να ενισχύει την ανταγωνιστικότητα και τη μεγέθυνση στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής για την ανταγωνιστικότητα, την οποία θα αναπτύξει η Επιτροπή, επανεξετάζοντας σε τακτική βάση τα οριζόντια και τομεακά ζητήματα».

Ο στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι διπλός:

- Πρώτον, να ευαισθητοποιήσει το Συμβούλιο για ένα φάσμα θεμάτων που πρέπει να εξεταστούν και να λάβουν εξέχουσα θέση στην πολιτική του ατζέντα και να προτείνει μια μέθοδο εργασίας που θα επιτρέψει το συστηματικό εντοπισμό και την απόκριση σε θέματα ανταγωνιστικότητας. Τα θέματα αυτά συνιστούν σαφώς στοιχεία μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα.
- Δεύτερον, να ανταποκριθεί στο αίτημα που διετύπωσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Οκτώβριο του 2003 και να ασχοληθεί, προκαταρκτικά, με πρόσφατα θέματα που αφορούν τη διαδικασία αποβιομηχάνισης, κίνδυνο που θεωρείται ότι αντιμετωπίζει η Ευρώπη. Η Επιτροπή, τους επόμενους μήνες, θα αναπτύξει μια πληρέστερη απάντηση και θα μελετήσει αναλυτικά τις συνθήκες που επηρεάζουν την εξειδίκευση της Ευρώπης και τη θέση της στην παγκόσμια κατανομή εργασίας. Ο σχετικός προβληματισμός της Επιτροπής θα αναπτυχθεί στο πλαίσιο της επερχόμενης επισκόπησης στην οποία θα προβεί, με την έκδοση ανακοίνωσης για τη βιομηχανική πολιτική, και υπό το πρίσμα της προετοιμασίας των νέων δημοσιονομικών προοπτικών.

Είναι σαφές ότι η αποβιομηχάνιση και οι πολιτικές ανταγωνισμού έχουν μεγάλη συνάφεια μεταξύ τους. Οι πολιτικές που στηρίζουν την ανταγωνιστικότητα θα συμβάλουν στη συγκράτηση της διαδικασίας αποβιομηχάνισης· αυτές οι πολιτικές θα συμβάλουν επίσης στην ομαλή μετάβαση προς μια σύγχρονη βιομηχανική οικονομία. Η μετάβαση αυτή θα περιλαμβάνει αλλαγές στην κατανομή της απασχόλησης στους διάφορους τομείς. Ιστορικά, οι απώλειες στην απασχόληση στη μεταποιητική βιομηχανία υπερκαλύφθηκαν από την αύξηση της απασχόλησης στον τομέα των υπηρεσιών. Παρ' ό,τι αυτές οι διαρθρωτικές αλλαγές θα συνεχίσουν να σημειώνονται, θα καταστεί ακόμη πιο δύσκολη η επανεύρεση απασχόλησης για άτομα με χαμηλή ειδίκευση. Πρόκειται για ένα ιδιαίτερα ευάλωτο τμήμα του εργατικού μας δυναμικού, στο πλαίσιο της διαδικασίας προσαρμογής. Ενώ αναμφισβήτητα αυτές οι προσαρμογές μπορεί να είναι επίπονες για τις τοπικές οικονομίες και

¹ Το καλοκαίρι του 2002 το Συμβούλιο διαμόρφωσε με περισσότερο ορθολογικό τρόπο τη μέθοδο εργασίας του. Στο πλαίσιο αυτό δημιουργήθηκε το Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας, το οποίο περιλαμβάνει τα πρώην Συμβούλια Εσωτερικής Αγοράς, Έρευνας και Βιομηχανίας.

από κοινωνικής πλευράς, η καλύτερη διάθεση των πόρων που έχει αυτή ως αποτέλεσμα θα βελτιώσει το εθνικό εισόδημα και την ευημερία. Οι πολιτικές που θα αυξήσουν τη δυναμική μας για καινοτομία και το ανθρώπινο κεφάλαιο που διαθέτουμε θα αυξήσουν και την παραγωγικότητα και θα ενισχύσουν το συγκριτικό μας πλεονέκτημα σε διεθνές επίπεδο.

Για το λόγο αυτό, η παρούσα ανακοίνωση περιλαμβάνει μία σύντομη επισκόπηση των αδυναμιών της ανταγωνιστικότητας στην ΕΕ και υπογραμμίζει στη συνέχεια τις (εκκρεμούσες) αποφάσεις και τα μέτρα υψηλής πολιτικής σημασίας ή οικονομικής αναγκαιότητας τις οποίες οφείλουν να λάβουν αμέσως το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή προκειμένου να καλυφθεί το έλλειμμα στην υλοποίηση των οικονομικών μεταρρυθμίσεων. Το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2003 υπογράμμισε ότι ο στόχος της Λισσαβώνας θα επιτευχθεί μόνον εφόσον ενταθούν σημαντικά οι προσπάθειες για την υιοθέτηση και την εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στην Ευρώπη. Σε πολλούς από αυτούς τους τομείς μεταρρυθμίσεων η πενιχρή πρόοδος που έχει σημειωθεί δεν συνάδει με τις δεσμεύσεις και τα χρονοδιαγράμματα που έχουν συμφωνηθεί από τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

2. ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΕ

Πρέπει να σημειωθεί εξ αρχής ότι το ενδιαφέρον για την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης δεν είναι κάτι το νέο αλλά είχε κεντρική θέση στους πολιτικούς προβληματισμούς του Συμβουλίου και της Επιτροπής. Όντως,

- Με τη στρατηγική της Λισσαβώνας και ακολουθώντας το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ, η Ένωση έχει ήδη δρομολογήσει ένα ευρύ οδικό χάρτη δεκαετούς διάρκειας για την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική μεταρρύθμιση. Κατά τους τελευταίους δώδεκα μήνες, η Επιτροπή υπέβαλε **μια σειρά αλληλοενισχυόμενων πολιτικών ή στρατηγικών εγγράφων που έχουν άμεση επίδραση στην ανταγωνιστικότητα**. Τα έγγραφα αυτά αφορούν θέματα όπως τον τρόπο μεγιστοποίησης των πλεονεκτημάτων από τη διευρυμένη εσωτερική αγορά, τον τρόπο ενίσχυσης της βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας και τον τρόπο προώθησης της έρευνας, της καινοτομίας και του επιχειρηματικού πνεύματος². Η Επιτροπή εφαρμόζει επίσης ένα φιλόδοξο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων στους τομείς της αντιμονοπωλιακής πολιτικής, των συγχωνεύσεων και των κρατικών ενισχύσεων με στόχο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των μέσων που διαθέτει στον τομέα της πολιτικής ανταγωνισμού. Επίσης, στους Γενικούς Προσανατολισμούς των Οικονομικών Πολιτικών (ΓΠΟΠ) ζητείται η ορθή οικονομική διακυβέρνηση και η ταχύτερη εισαγωγή οικονομικών μεταρρυθμίσεων για την αύξηση του δυναμικού ανάπτυξης της ΕΕ, με την επιπλέον ώθηση στην παραγωγικότητα και στον επιχειρηματικό δυναμισμό. Πρόσφατα, η Επιτροπή ξεκίνησε μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για την ανάπτυξη, με την οποία επιδιώκεται η προώθηση των επενδύσεων σε δύο

² Τα έγγραφα αυτά είναι: η ανακοίνωση της Επιτροπής «Στρατηγική για την εσωτερική αγορά 2003 – 2006» (COM(2003)238 τελικό), της 7.5.2003, η ανακοίνωση της Επιτροπής «Επενδύοντας στην έρευνα: σχέδιο δράσης για την Ευρώπη» (COM(2003)226 τελικό/2), της 4.6.2003, η ανακοίνωση της Επιτροπής «Η βιομηχανική πολιτική σε μία διευρυμένη Ευρώπη» (COM(2002)714 τελικό), της 11.12.2002, η Πράσινη Βίβλος για την επιχειρηματικότητα (η οποία βασίζεται στο COM(2003)27 τελικό), της 21.1.2003, και η ανακοίνωση της Επιτροπής «Πολιτική για την καινοτομία: επικαιροποίηση της προσέγγισης της Ένωσης με βάση τη στρατηγική της Λισσαβώνας» (COM(2003)112 τελικό) της 11.3.2003.

κρίσιμους επενδυτικούς τομείς, αυτούς των δικτύων και των γνώσεων.³ Στην τελική της έκθεση για την απασχόληση, η Επιτροπή υπογραμμίζει το πρόγραμμα ταχείας εκκίνησης (quick start), το οποίο περιλαμβάνει σχέδια στους τομείς των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών και ενέργειας όπως επίσης και σχέδια για ευρυζωνικές και υψηλής ταχύτητας υπηρεσίες διαδικτύου και για την έρευνα την ανάπτυξη και την καινοτομία. Πρόκειται για σχέδια που είναι έτοιμα για άμεση εφαρμογή, έχουν έντονη διασυνορική επίδραση και θα δώσουν θετικά αποτελέσματα όσον αφορά την ανάπτυξη και την απασχόληση.

- Σύμφωνα με το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2003, ο ρυθμός με τον οποίο η Ευρώπη εφαρμόζει μεταρρυθμίσεις δεν είναι αρκετά ταχύς. Σκοπός του παρόντος εγγράφου δεν είναι να προτείνει μία ακόμα στρατηγική, αλλά να κινητοποιήσει επαρκείς δυνάμεις για μία ολοκληρωμένη προσέγγιση **στην ανταγωνιστικότητα** προκειμένου να δοθεί μία νέα ώθηση για αλλαγές. Η προστιθέμενη αξία μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης βρίσκεται στο γεγονός ότι **το σύνολο υπερβαίνει το άθροισμα των μερών του**. Πολλές από τις ενέργειες που έχουν υποβληθεί στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο παράγουν θετικά αποτελέσματα που υπερβαίνουν κατά πολύ το άμεσο πεδίο τους, προκαλώντας θετικές αλλαγές σε πολλούς τομείς. Ένα παράδειγμα είναι το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Εφόσον εφαρμοστεί, δεν θα βελτιώσει μόνο τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, αλλά θα συμβάλει συγχρόνως στην οικονομικότερη μετατροπή των αποτελεσμάτων της έρευνας σε εμπορικές εφαρμογές. Κάθε μέρα που περνά χωρίς να προσφέρεται στις επιχειρήσεις η δυνατότητα να προστατεύουν τις εφευρέσεις τους χωρίς υπερβολικές δαπάνες στο σύνολο της ΕΕ, θα χάνονται σημαντικές ευκαιρίες για αύξηση της παραγωγικότητας οι οποίες πηγάζουν από την εσωτερική αγορά, την έρευνα και την ανάπτυξη και την επιχειρηματική πρωτοβουλία.
- Ο βαθμός της ανταγωνιστικότητας συναρτάται προς την αύξηση της παραγωγικότητας· ανταγωνιστική είναι μία οικονομία που παρουσιάζει υψηλή και διαρκή αύξηση της παραγωγικότητας με αποτέλεσμα την αύξηση του βιοτικού επιπέδου. Το επίπεδο **της παραγωγικότητας καθορίζεται από πολλούς παράγοντες**. Οι κυριότεροι από αυτούς είναι: οι δυνατότητες που παρέχονται από τις μεταρρυθμίσεις στην αγορά για την τόνωση των επενδύσεων· το επίπεδο ανταγωνισμού· η ικανότητα καινοτομίας, μέσω της αυξημένης επένδυσης τόσο στην έρευνα και την ανάπτυξη όσο και στην ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου, ιδίως με την εκπαίδευση και την κατάρτιση· η ικανότητα ταχείας μετατροπής των τεχνολογικών και μη τεχνολογικών καινοτομιών σε οικονομικά αγαθά· η αναδιοργάνωση των πρακτικών εργασίας με την εφαρμογή τεχνολογιών επικοινωνίας και πληροφόρησης· η ύπαρξη κανόνων ανταγωνισμού και προστασίας των καταναλωτών που θα εξασφαλίζουν την ορθή λειτουργία του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά⁴ (μεταξύ άλλων σε τομείς όπου τα εμπόδια όσον αφορά τον ανταγωνισμό και την ανταγωνιστικότητα λαμβάνουν τη μορφή περιοριστικών κανονισμών και μονοπωλίου), διατηρώντας έτσι τα κίνητρα για υψηλότερη παραγωγικότητα· και μία ολοκληρωμένη αγορά αγαθών και υπηρεσιών που συμβάλλει στην απόλυτη αξιοποίηση των δυνατοτήτων του εμπορίου.

³ «Μια πρωτοβουλία για την ανάπτυξη: επενδύσεις στα διευρωπαϊκά δίκτυα και σε μεγάλα σχέδια έρευνας και ανάπτυξης», SEC(2003)813 καθώς και ενδιάμεση έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με τίτλο «Μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για την ανάπτυξη: επενδύσεις στα δίκτυα και τη γνώση για την ανάπτυξη και την απασχόληση», COM(2003)690 τελικό, της 01.10.2003.

⁴ Αυτό αφορά τόσο το επίπεδο λιανικού εμπορίου όσο και τις συναλλαγές B2B. Το γεγονός ότι δεν έχει γίνει αισθητή η πλήρης δύναμη του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά B2C αντικατοπτρίζεται στις ουσιαστικές διαφοροποιήσεις των τιμών για πανομοιότυπα αγαθά και υπηρεσίες μεταξύ των κρατών μελών, όπως επιβεβαιώνεται σε πρόσφατες έρευνες τιμών και στην πρόσφατη έκθεση του Κάρντιφ.

- Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και τα κράτη μέλη έχουν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο ως «θεματοφύλακες της ανταγωνιστικότητας». Κοινό στόχο έχουν τη δημιουργία ενός κατάλληλου πλαισίου το οποίο θα επιτρέπει στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να αναπτύσσονται και να ανταγωνίζονται με επιτυχία σε μία έντονα ανταγωνιστική παγκόσμια αγορά. Η εμφάνιση ισχυρών νέων ανταγωνιστών από τη νοτιοανατολική Ασία και τη Λατινική Αμερική καθιστά ακόμη σημαντικότερη την αντιμετώπιση της πρόκλησης αυτής. Για να είμαστε σίγουροι ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση ακολουθεί ορθή πολιτική πρέπει να παρακολουθούμε συστηματικά τις εξελίξεις και να αναλύουμε το επίπεδο της ανταγωνιστικότητας των οικονομιών και των επιχειρήσεών μας. Επιπλέον, η Επιτροπή πρέπει να αξιολογεί τον οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο των κύριων νομοθετικών της προτάσεων φροντίζοντας ώστε οι πολιτικές επιλογές της να λαμβάνουν πλήρως υπόψη τις συνέπειές τους στην ανταγωνιστικότητα. Η δημόσια διαβούλευση και η ενδελεχής ανάλυση των επιπτώσεων αποτελούν μέσα αποφασιστικής σημασίας προς το σκοπό αυτό. Οι αξιολογήσεις αντικτύπου που πραγματοποιήθηκαν για σημαντικές προτάσεις της Επιτροπής αναμένεται να επιτρέψουν επίσης στο Συμβούλιο και στο Κοινοβούλιο να εκτιμήσουν τις συνέπειες των προτάσεων αυτών στην ανταγωνιστικότητα. Ωστόσο, το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο πρέπει να μεριμνήσουν ώστε η διαδικασία της αξιολόγησης του αντικτύπου των προτάσεων να συνεχιστεί σε όλες τις φάσεις της νομοθετικής διαδικασίας.

3. ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙ Η ΕΥΡΩΠΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η συνολική αύξηση της παραγωγικότητας στην Ευρώπη έχει επιβραδυνθεί σημαντικά, αν και οι επιδόσεις ποικίλλουν στα διάφορα κράτη μέλη από το 1995 έως σήμερα. Η Επιτροπή έχει τονίσει σε πολλές περιπτώσεις τη σημασία αυτής της εξέλιξης⁵. Η ανάλυση των κύριων παραγόντων που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα δίνει ανησυχητική εικόνα. Κύριες αιτίες για την επιβράδυνση είναι η αδυναμία μας να επωφεληθούμε από τις τεχνολογίες πληροφόρησης και επικοινωνίας (ΤΠ&Ε), ο αργός ρυθμός εισαγωγής καινοτομιών στο εργασιακό μας περιβάλλον και ανάπτυξης νέων και συναφών δεξιοτήτων και η αδύναμη οργανωτική αλλαγή.

Η αποτελεσματικότητα της ωριαίας εργασίας στην ΕΕ υστερεί σε σχέση με αυτή των ΗΠΑ· το 2002 η παραγωγικότητα ανά ώρα εργασίας στην ΕΕ βρισκόταν στο 86,8% του επιπέδου των ΗΠΑ⁶. Ωστόσο, το μέγεθος αυτό κρύβει ευρείες διαφορές ανάμεσα στις επιδόσεις των κρατών μελών⁷. Η αύξηση της ωριαίας παραγωγικότητας της εργασίας ανήλθε στο 1,3% ετησίως στην ΕΕ κατά την περίοδο 1995-2002, σε σύγκριση με 2,5% κατά την περίοδο 1990-1995. Στις ΗΠΑ τα αντίστοιχα ποσοστά ήταν 1,9% και 1,1%.

⁵ Βλ. «Έκθεση για την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα», για τα έτη 2001, 2002 και 2003, SEC (2001) 1705 της 29ης Οκτωβρίου 2001· SEC (2002) 528 του Μαΐου 2002· και SEC (1299) της 13ης Νοεμβρίου 2003, αντίστοιχα. Η Επιτροπή έχει επισημάνει επίσης στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τους κινδύνους που αναφέρονται στην ανακοίνωση "Παραγωγικότητα: το κλειδί για την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών οικονομιών και επιχειρήσεων", COM (2002) 262 τελικό της 25ης Μαΐου 2002.

⁶ Βλ. "Έκθεση για την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα", έκδοση 2003, όπως στην υποσημείωση 5.

⁷ Κατά την περίοδο 1996-2002 η ετήσια αύξηση της ωριαίας παραγωγικότητας ήταν υψηλότερη στο Βέλγιο (2,16%), στην Ελλάδα (3,16%), στην Ιρλανδία (5,12%), στο Λουξεμβούργο (2,04%), στην Αυστρία (2,43%) και στη Φινλανδία (2,58%) από ό,τι στις ΗΠΑ (1,86%)· επίσης, μολονότι το ΑΕΠ ανά ώρα εργασίας στην ΕΕ βρισκόταν στο 86,8% του επιπέδου των ΗΠΑ το 2000, η παραγωγικότητα ανά ώρα στο Βέλγιο, τη Γαλλία και το Λουξεμβούργο υπερέβαινε αυτή των ΗΠΑ· βλ. "Έκθεση για την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα, 2003" όπως στη σημείωση 5.

Η οικονομική ολοκλήρωση της Ευρώπης δεν είναι με κανένα τρόπο πλήρης. Συγκεκριμένα, τα πλεονεκτήματα της εσωτερικής αγοράς δεν έχουν ακόμα γίνει πραγματικά αισθητά σε εκείνους τους τομείς στους οποίους πραγματοποιήθηκαν λιγότερες μεταρρυθμίσεις και στους οποίους, κατά συνέπεια, υπάρχει λιγότερος ανταγωνισμός, όπως για παράδειγμα στις αγορές ενέργειας, στις μεταφορές, στις αγορές υπηρεσιών και στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Το εμπόριο αγαθών εντός της ΕΕ αναπτύχθηκε ταχύτερα από ό,τι το ΑΕΠ κατά την περίοδο 1996-2000, όμως από το 2001 άρχισε να επιβραδύνεται⁸. Το εμπόριο υπηρεσιών διπλασιάστηκε σχεδόν από το 1993: από 194 δισ. ευρώ σε 362 δισ. ευρώ, όμως είναι σαφές ότι υπάρχουν και άλλες δυνατότητες ολοκλήρωσης μέσω της ενίσχυσης του εμπορίου και των άμεσων ξένων επενδύσεων.

Οι προσπάθειες της Ευρώπης στον τομέα της έρευνας και ανάπτυξης υπολείπονται των προσπαθειών που καταβάλλουν οι ΗΠΑ και η Ιαπωνία. Παρά τις θετικές πρωτοβουλίες που αναλήφθηκαν σε ορισμένα κράτη μέλη, τα μέτρα για την αύξηση του όγκου των επενδύσεων και για τη βελτίωση του επενδυτικού περιβάλλοντος υπήρξαν κατακερματισμένα και άτονα. Παρόλο που, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία (2001), οι συνολικές επενδύσεις για την έρευνα και την ανάπτυξη στην ΕΕ των 15 αυξάνουν αργά και προσεγγίζουν το 2% του ΑΕΠ, το υψηλότερο ποσοστό που έχει επιτευχθεί μέχρι τώρα, το μέσο ποσοστό ετήσιας μεγέθυνσης (1,3%) παραμένει απολύτως ανεπαρκές για την επίτευξη του στόχου του 3% έως το 2010. Επιπλέον, η υστέρηση στις επενδύσεις για την έρευνα και την ανάπτυξη σε σχέση με τις Ηνωμένες Πολιτείες συνέχισε να αυξάνεται, από 120 δισ. ευρώ το 2000 σε 140 δισ. ευρώ το 2001, κυρίως λόγω των συγκριτικά χαμηλότερων ιδιωτικών επενδύσεων στην ΕΕ.

Οι επιδόσεις της Ευρώπης στις καινοτομίες εξακολουθούν να υπολείπονται των κύριων ανταγωνιστών της Ευρώπης. Τα τελευταία στοιχεία⁹ δείχνουν ότι, για μια σειρά κύριων δεικτών, εξακολουθεί να υφίσταται μια σημαντική διαφορά ανάμεσα στην ΕΕ και στις ΗΠΑ. Η ευρωπαϊκή αδυναμία όσον αφορά την ευρεσιτεχνία εξακολουθεί να υφίσταται, ιδίως σε τομείς υψηλής τεχνολογίας. Τα στοιχεία δείχνουν επίσης μια ανησυχητική κάμψη στη διά βίου μάθηση. Αυτό πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο της γενικής έλλειψης ιδιωτικών επενδύσεων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση στην Ευρώπη, σε σύγκριση με τους κύριους ανταγωνιστές της¹⁰. Ορισμένοι όμως δείκτες είναι περισσότερο θετικοί. Για παράδειγμα, το μερίδιο αποφοίτων από σχολές επιστημών και τεχνολογίας μεταξύ όλων των αποφοίτων στην ΕΕ είναι σημαντικά υψηλότερο από αυτό στις ΗΠΑ, ενώ η διάφορα σε δαπάνες για τεχνολογίες Π&Ε μειώθηκε στο ήμισυ από το 1996 έως σήμερα.

Η Ευρώπη εξακολουθεί να έχει «έλλειμα» όσον αφορά το «επιχειρηματικό πνεύμα»¹¹. Η επιχειρηματικότητα δεν αποτελεί συχνή επαγγελματική επιλογή όπως στις ΗΠΑ. Είναι σημαντικό να βελτιώσουμε τη στάση ως προς την επιχειρηματικότητα και να ενισχύσουμε τα κίνητρα αυτοαπασχόλησης.

Η Ευρώπη δεν χρειάζεται μόνον περισσότερους επιχειρηματίες αλλά και **συνθήκες που ευνοούν την ανάπτυξη των επιχειρήσεων**. Η έλλειψη χρηματοοικονομικής υποστήριξης, η ύπαρξη περίπλοκων διοικητικών διαδικασιών και η έλλειψη ειδικευμένου εργατικού

⁸ Βλ. "Οικονομική μεταρρύθμιση: έκθεση για τη λειτουργία των κοινοτικών αγορών προϊόντων και κεφαλαίων" COM (2002) 743 τελικό της 23ης Δεκεμβρίου 2002.

⁹ Βλ. "Ευρωπαϊκός Πίνακας Επιδόσεων Καινοτομίας 2003", SEC(2003)1255 της 10.11.2003

¹⁰ Βλ. "Education & training 2010 – The success of the Lisbon Strategy hinges on urgent reforms (Joint interim report on the implementation of the detailed work programme on the follow-up of the objectives of education and training systems in Europe), COM(2003)685 τελικό της 11.11.2003

¹¹ Βλ. "Συγκριτική αξιολόγηση της πολιτικής για τις επιχειρήσεις: Πρώτα αποτελέσματα του πίνακα καθοδήγησης", SEC(2003)1278 της 11ης Νοεμβρίου 2003.

δυναμικού εξακολουθούν να προσδιορίζονται ως οι κύριοι φραγμοί για τη δημιουργία και την επέκταση μιας επιχείρησης. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τομείς έντασης τεχνολογίας, όπως η βιοτεχνολογία, όπου ο αριθμός των νέων επιχειρήσεων υπήρξε πρόσφατα μεγαλύτερος στην Ευρώπη από ό,τι στις ΗΠΑ, αλλά των οποίων η ανάπτυξη περιορίζεται έντονα λόγω της ανεπαρκούς πρόσβασης σε κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου.

4. ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

Τα προβλήματα ανταγωνιστικότητας που αντιμετωπίζει η Ευρώπη **έχουν προκαλέσει ανησυχίες σχετικά με τον κίνδυνο να κατευθύνεται η Ευρώπη σε μια διαδικασία «αποβιομηχάνισης»**. Κατά τους τελευταίους μήνες τέτοιες ανησυχίες έχουν εκφραστεί σε δημόσιες συζητήσεις, καθώς και στα υψηλότερα πολιτικά επίπεδα. Χαρακτηριστική είναι η επιστολή προς τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής από τους αρχηγούς των κρατών και κυβερνήσεων της Γαλλίας, της Γερμανίας και του ΗΒ. Οι ανησυχίες αυτές δεν είναι νέες και είναι πάντοτε εντονότερες σε περιόδους χαμηλής οικονομικής ανάπτυξης ή ύφεσης¹². Αναμφίβολα η διαδικασία προσαρμογών, η οποία σχετίζεται με τη μεταβαλλόμενη διάρθρωση των οικονομιών μας, μπορεί να αποβεί πολύ δαπανηρή, ιδίως στο τοπικό επίπεδο. Ωστόσο, οι καλές μακροοικονομικές επιδόσεις θα δημιουργήσουν το περιβάλλον, εντός του οποίου ο τομέας μεταποίησης της ΕΕ θα αυξήσει την παραγωγικότητά του και, τελικά, θα καταστεί διεθνώς ανταγωνιστικός και θα δημιουργήσει θέσεις απασχόλησης.

Το τμήμα 4.1 πραγματεύεται ορισμένα στοιχεία που αφορούν την αποβιομηχάνιση, ενώ αναφέρονται και ορισμένες ιδέες όσον αφορά την μετεγκατάσταση. Τα ζητήματα αυτά αποτέλεσαν μέρος ενός ευρύτερου προβληματισμού σχετικά με τις επιδόσεις και το μέλλον της βιομηχανίας της ΕΕ. Ο προβληματισμός αυτός ενδεχομένως αντανακλά τη φιλοδοξία να παραμείνει η Ευρώπη παγκόσμια δύναμη σε βιομηχανικούς τομείς οι οποίοι θεωρούνται καίριας σημασίας για στρατηγικούς ή άλλους λόγους. Επίσης, θα μπορούσε να αντανακλά τη φιλοδοξία αποκατάστασης των επιδόσεων σε τομείς όπου η Ευρώπη είναι αδύναμη. Επιπλέον, ο προβληματισμός αυτός αντανακλά ίσως τη φιλοδοξία να αποκατασταθούν οι επιδόσεις σε τομείς στους οποίους η Ευρώπη υστερεί. Αυτό απηχεί την ανησυχία ότι, καθώς η βιομηχανία της ΕΕ είναι λιγότερο εξειδικευμένη σε τομείς οι οποίοι βασίζονται στην τεχνολογία από ό,τι η βιομηχανία των ΗΠΑ ή της Ιαπωνίας, πρέπει να διατηρήσει την ισχυρή θέση που κατέχει σήμερα σε παραδοσιακούς, ώριμους τομείς, ακόμη και εάν αυτό δεν αρκεί για να εξασφαλιστεί μακροπρόθεσμη οικονομική επιτυχία¹³. Τέλος, η διεύρυνση μπορεί να επιταχύνει το ρυθμό των διαρθρωτικών αλλαγών σε ορισμένους βιομηχανικούς τομείς στην ΕΕ.

4.1. Αύξηση της παραγωγικότητας και αποβιομηχάνιση¹⁴

Η αποβιομηχάνιση αποτελεί μια διαδικασία διαρθρωτικής αλλαγής. Η κάμψη στο σχετικό μερίδιο που έχει ο μεταποιητικός τομέας στο εθνικό εισόδημα, κυρίως στα έτη μετά

¹² Στις αρχές της δεκαετίας του 1980 στις ΗΠΑ και στο ΗΒ άρχισε μια επώδυνη διαδικασία αποβιομηχάνισης, η οποία όμως κατέληξε στη συνέχεια σε αναδιαρθρώσεις και σε ανάρρωση των επιχειρήσεων και σε μια γενικότερη αλλαγή στη διάρθρωση της βιομηχανίας.

¹³ Ανακοίνωση "Η βιομηχανική πολιτική σε μια διευρυμένη Ευρώπη" (COM(2002)714 τελικό) της 11.12.2002.

¹⁴ Τα στοιχεία που παρατίθενται στο τμήμα αυτό προέρχονται από τη μελέτη των "M. O'Mahoney και B. van Ark (έκδ., 2003): EU Productivity and Competitiveness: An Industry Perspective Can Europe Resume the Catching-up Process?", μελέτη που εκπονήθηκε για τη Γενική Διεύθυνση Επιχειρήσεις.

το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, αντικατοπτρίζει την κάμψη στο μερίδιο του πρωτογενούς τομέα τα προηγούμενα έτη.

Οι εξελίξεις όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας της ΕΕ τα τελευταία έτη δείχνουν σημαντικές διαφορές (βλ. παράρτημα 2). Η ανάπτυξη της παραγωγικότητας στο μεταποιητικό τομέα άρχισε να επιβραδύνεται στα μέσα της δεκαετίας του 1990 και από τότε έχει μείνει πίσω από αυτήν των ΗΠΑ. Οι τομείς που συνέβαλαν στη διεύρυνση της διαφοράς παραγωγικότητας είναι κυρίως τομείς υψηλής τεχνολογίας. Παρ' ό,τι ο ευρωπαϊκός τομέας παραγωγής τεχνολογιών Π&Ε και οι υπηρεσίες έχουν καλές επιδόσεις, οι τομείς που χρησιμοποιούν τεχνολογίες Π&Ε δεν έχουν αναπτυχθεί τόσο όσο στις ΗΠΑ. Είναι σαφές ότι οι τεχνολογίες Π&Ε αποτελούν κύριο παράγοντα για την τομεακή παραγωγικότητα.

Οι εξελίξεις όσον αφορά την παραγωγικότητα διαδραματίζουν κύριο ρόλο σε κάθε διαδικασία αποβιομηχάνισης, επειδή επηρεάζουν άμεσα την ανταγωνιστικότητα επιχειρήσεων. Είναι σημαντικό να εξετάσουμε, ως μέτρο σύγκρισης, την επίδοσή μας σε σχέση με αυτή των ΗΠΑ.

Η διαδικασία αποβιομηχάνισης συνεπάγεται μακροπρόθεσμη (μη κυκλική) μείωση του μεταποιητικού τομέα¹⁵. Το γεγονός αυτό συνεπάγεται την απόλυτη μείωση της απασχόλησης, της παραγωγής, της κερδοφορίας και των κεφαλαιακών αποθεμάτων καθώς και την απόλυτη μείωση των εξαγωγών μεταποιημένων προϊόντων και την εμφάνιση διαρκών εμπορικών ελλειμμάτων στον τομέα της μεταποίησης.

Καθ' όλη την περίοδο μετά το 1979, και σε υποπεριόδους αυτής, ο τομέας της μεταποίησης παρουσίασε απώλειες θέσεων απασχόλησης. Η μεγαλύτερη μείωση θέσεων απασχόλησης κατά την περίοδο 1979–1995 σημειώθηκε στον πρωτογενή τομέα καθώς επίσης και στους τομείς του τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού, της ραδιοτηλεόρασης και του εξοπλισμού μεταφορών. Αυτές οι απώλειες θέσεων απασχόλησης συνεχίστηκαν, με ορισμένες μικρές εξαιρέσεις, κατά την περίοδο 1995–2001 και, κατά τη διάρκεια των πιο πρόσφατων τριμήνων, γεγονός που αντανακλά την επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας.

Παρόλα αυτά, κατά την περίοδο 1979–1995 η αύξηση της προστιθέμενης αξίας ήταν γοργή. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις σημειώθηκαν στον τομέα των χημικών ουσιών (3,5% σύνθετο ετήσιο ποσοστό προστιθέμενης αξίας σε τιμές του 1995), των μηχανών γραφείου (6,9%), των ηλεκτρονικών (6,3%), του τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού (4,4%), των χημικών ουσιών (3,5%) και των επιστημονικών και άλλων οργάνων (2,4%). Τα ποσοστά αύξησης της προστιθέμενης αξίας κατά την περίοδο 1995–2001 υπήρξαν γενικά υψηλά και ποικίλα. Στο πλαίσιο αυτό διακρίνονται οι τομείς των ηλεκτρονικών (σύνθετο ετήσιο ποσοστό αύξησης της προστιθέμενης αξίας 14,7%), του τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού (αύξηση 15,5%) και των δεκτών ραδιοφώνου και τηλεόρασης (αύξηση 10,1%).

Μόνο σε λίγους τομείς υπήρξε κάμψη της απασχόλησης και της παραγωγής. Πρόκειται για τους τομείς της κλωστοϋφαντουργίας, της ένδυσης, του δέρματος και των υποδημάτων, της εξορυκτικής βιομηχανίας, της διύλισης πετρελαιοειδών, του οπτάνθρακα και των πυρηνικών

¹⁵ Η διαχρονική ή απόλυτη αποβιομηχάνιση πρέπει να διακρίνεται από τη σχετική αποβιομηχάνιση. Η τελευταία αφορά τη μείωση του μεριδίου της μεταποίησης στο ΑΕΠ. Αποτελεί επίσης μακροπρόθεσμη διαδικασία η οποία αντανακλά την ταχεία αύξηση της παραγωγικότητας στη μεταποίηση, τις επακόλουθες αυξήσεις στα πραγματικά εισοδήματα και την αυξανόμενη ζήτηση για τα προϊόντα των τομέων των υπηρεσιών. Υπό αυτές τις συνθήκες, η μείωση του μεριδίου της μεταποίησης στο ΑΕΠ αντανακλά μία διαδικασία διαρθρωτικών αλλαγών προς την κατεύθυνση μίας οικονομίας στην οποία δεσπόζουν οι υπηρεσίες.

καυσίμων. Το μερίδιο των τομέων αυτών στην παραγωγή του τομέα μεταποίησης μειώθηκε από το 14,1% το 1979 στο 8,7% το 2001, αλλά σημειώθηκε σημαντική αύξηση στο μερίδιο τομέων όπως η χημική βιομηχανία, ο τηλεπικοινωνιακός εξοπλισμός, οι κατασκευές μηχανών γραφείου και ο ηλεκτρονικός εξοπλισμός¹⁶.

Το θεμελιώδες καθοριστικό στοιχείο για την αύξηση της παραγωγής του τομέα της μεταποίησης υπήρξε η ταχεία αύξηση της παραγωγικότητας. Συμβαδίζοντας με τη διαδικασία σύγκλισης της παραγωγικότητας, η οποία είχε αρχίσει κατά την περίοδο πριν από το 1995, η παραγωγή ανά εργαζόμενο αυξήθηκε σε όλους σχεδόν τους βιομηχανικούς τομείς στην ΕΕ. Ωστόσο, οι ρυθμοί αύξησης της παραγωγικότητας επιβραδύνθηκαν σημαντικά σε αρκετούς τομείς κατά την περίοδο 1995-2001, παρόλο που σε όλους σχεδόν τους τομείς παρέμειναν θετικοί. Παρόλα αυτά, ακόμα και κατά την τελευταία αυτή περίοδο, η αύξηση της παραγωγικότητας επιταχύνθηκε σε πολλές περιπτώσεις: 14,7% σύνθετο ετήσιο ποσοστό στον τομέα του τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού, 12% στα ηλεκτρονικά, 9,7% στις μηχανές γραφείου και 5,2% στην ηλεκτρική ενέργεια, το φυσικό αέριο και την υδροδότηση.

Οι επιδόσεις του τομέα της μεταποιητικής βιομηχανίας στην ΕΕ είναι καλές και στο διεθνές εμπόριο. Το πλεόνασμα της μεταποιητικής βιομηχανίας έχει αυξηθεί με τον καιρό, καθώς αυξήθηκε από 31,5 δισ. ευρώ (0,6% του ΑΕΠ) το 1989 σε 95,2 δισ. (1,1% του ΑΕΠ) το 2001. Αυξανόμενα εμπορικά ελλείμματα υπήρξαν μόνον στους λίγους εκείνους βιομηχανικούς τομείς στους οποίους σημειώθηκε απόλυτη μείωση της παραγωγής. Με λίγες άλλες εξαιρέσεις, όλοι οι άλλοι τομείς της μεταποιητικής βιομηχανίας παρουσίασαν όλο και μεγαλύτερα πλεονάσματα κατά την περίοδο 1989-2001.

Δεν πρέπει να λησμονάται το γεγονός ότι μία διαδικασία σχετικής «αποβιομηχάνισης»¹⁷ συντελούνταν πραγματικά ανέκαθεν. Η σημαντική αύξηση της παραγωγικότητας στον τομέα της μεταποίησης συνέβαλε στην αύξηση των πραγματικών εισοδημάτων και στη σχετική πτώση της τιμής των μεταποιημένων αγαθών σε σύγκριση με τα αγαθά που παράγονται στους τομείς των υπηρεσιών. Το μερίδιο, επομένως, του τομέα της μεταποίησης στο εθνικό εισόδημα και στην απασχόληση θα ακολουθήσει αναπόφευκτα φθίνουσες τάσεις. Αυτό έχει ήδη παρατηρηθεί και θα συνεχίσει να παρατηρείται στις οικονομίες μας.

Για την καλύτερη κατανόηση της διαδικασίας διαρθρωτικής αλλαγής, και παρά το βραχυπρόθεσμο κόστος προσαρμογής που συνδέεται με τη διαδικασία αυτή, είναι σημαντικό να διερευνήσουμε τις οικονομικές επιδράσεις που μπορεί να έχουν κάποιες μορφές αποβιομηχάνισης, εάν αρχίσουν να εμφανίζονται.

Πρέπει να σημειωθεί εξ αρχής ότι οι επιφυλάξεις όσον αφορά την αποβιομηχάνιση φαίνεται ότι βασίζονται σε μια μερική άποψη των οικονομικών δεδομένων. Η μετεγκατάσταση βιομηχανικών δραστηριοτήτων διεθνώς αντανakλά τις αλλαγές στα συγκριτικά πλεονεκτήματα.

- Ωστόσο, χάρη στις διεθνείς εμπορικές συνδέσεις, τέτοιες μετεγκαταστάσεις δεν αποβαίνουν αποκλειστικά προς όφελος των χωρών υποδοχής. Η αύξηση των εξαγωγών από αυτές τις χώρες θα συνοδεύεται με αυξημένες εισαγωγές προς αυτές. Η μετεγκατάσταση σημαίνει ότι οι εξαγωγές της ΕΕ θα αυξηθούν αναπόφευκτα, καθώς θα επιταχύνεται η οικονομική ανάπτυξη στο εξωτερικό, συμβάλλοντας έτσι στην αύξηση της παραγωγής και της απασχόλησης στις

¹⁶ Βλ. παράρτημα 2.

¹⁷ Βλ. υποσημείωση 15 σχετικά με την έννοια της σχετικής αποβιομηχάνισης.

οικονομίες μας, έστω και σε άλλους τομείς/βιομηχανίες. Οι θέσεις απασχόλησης, επομένως, θα μειώνονται διαρκώς σε περιφέρειες τις οποίες εγκαταλείπουν οι βιομηχανίες μόνον εφόσον η μετεγκατάσταση των βιομηχανιών αυτών δεν συμβαδίζει με εξαγωγές προς τις περιφέρειες στις οποίες μετεγκαταστάθηκαν οι βιομηχανίες. Βέβαια, η διαδικασία αυτή θα χρειαστεί πολύ χρόνο για να ολοκληρωθεί και θα ενέχει σημαντικό κόστος προσαρμογής· εξ ου και η ανάγκη για ευπροσάρμοστο εργατικό δυναμικό με διαρκή αναβάθμιση των δεξιοτήτων του.

- Δεύτερον, είναι σημαντικό να υπενθυμίσουμε ότι το ποσοστό των εισαγόμενων μεταποιημένων αγαθών από τις χώρες υποδοχής θα εξακολουθήσει να αποτελεί ένα μικρό ποσοστό των συνολικών δαπανών στην ΕΕ. Τα προϊόντα που παράγονται στην Κοινότητα, κυρίως όμως οι υπηρεσίες, θα εξακολουθήσουν να δεσπόζουν στις εγχώριες δαπάνες και να υποστηρίζουν την αύξηση της απασχόλησης.
- Τέλος, είναι σημαντικό να υπενθυμίσουμε ότι οι χώρες προς τις οποίες τείνουν να μεταναστεύσουν οι βιομηχανίες είναι πάντοτε λιγότερο υγιείς οικονομικά και αναπτυγμένες. Οι χώρες αυτές χρειάζονται εισαγωγή κεφαλαίων για την ανάπτυξη των οικονομιών τους, κάτι που έχει σαν αποτέλεσμα ότι στο άμεσο μέλλον θα έχουν να αντιμετωπίσουν ελλείμματα στο εμπορικό τους ισοζύγιο. Τα ελλείμματα αυτά θα αντικατοπτρίζουν τις εξαγωγές κεφαλαίου ή, αντίστοιχα, τα εμπορικά πλεονάσματα του υπόλοιπου κόσμου (συμπεριλαμβανομένης της ΕΕ). Δεν είναι ρεαλιστικό να πιστεύει κανείς ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες, στις οποίες μπορεί να μεταναστεύσει η βιομηχανία, θα καταστούν κύριοι εξαγωγείς κεφαλαίου σε χώρες με υψηλούς μισθούς στο βιομηχανοποιημένο κόσμο, όπως στην ΕΕ.

Με βάση τα στοιχεία που επισκοπήθηκαν, **δεν προκύπτουν πειστικά στοιχεία ότι η οικονομία της ΕΕ δείχνει σημάδια αποβιομηχάνισης**. Παρόλα αυτά, σε μία περίοδο αργής ανάπτυξης και πενιχρών επιδόσεων στην παραγωγικότητα και στην καινοτομία, μπορούν να εμφανιστούν οι συνθήκες που συμβάλλουν στη δημιουργία μιας τέτοιας διαδικασίας.

Αυτό σημαίνει ότι **οι αρμόδιοι για τη χάραξη πολιτικής πρέπει να είναι ευαισθητοποιημένοι για τον κίνδυνο αυτό**. Πόσο μάλλον, το Συμβούλιο Ανταγωνισμού πρέπει να ενημερώνεται τακτικά και η Επιτροπή πρέπει να παρακολουθεί σε συστηματική βάση τις εξελίξεις αυτές στη βιομηχανική απόδοση.

4.2. Μετεγκατάσταση

Η μετεγκατάσταση αφορά τη μεταφορά της παραγωγής και άλλων μεταποιητικών δραστηριοτήτων σε τόπους εκτός της οικείας χώρας. Έχει σημειωθεί ήδη μετεγκατάσταση εντός της ΕΕ και αντικατοπτρίζει το μεταβαλλόμενο συγκριτικό πλεονέκτημα διαφόρων τοποθεσιών ή/ και διαφορετικών πολιτικών συνθηκών.

Η μετεγκατάσταση έχει δημιουργήσει σημαντικές ανησυχίες στους αρμόδιους για τη χάραξη πολιτικής, στους κοινωνικούς εταίρους και στην κοινή γνώμη γενικότερα. Ο φόβος αυτός είχε ήδη εκφραστεί όταν συζητήθηκε για πρώτη φορά η προοπτική της διεύρυνσης της ΕΕ με χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και επανεμφανίζεται στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης. Είναι σαφές ότι **οι καλύτερες συνθήκες κόστους στο εξωτερικό θα προσελκύσουν αναπόφευκτα τις βιομηχανίες που δεν μπορούν να παράγουν στο**

υψηλόμισθο περιβάλλον των σύγχρονων βιομηχανικών οικονομιών. Αυτό βέβαια συμβάλλει στην ανάπτυξη λιγότερο υγιών εμπορικών εταίρων.

Η μετεγκατάσταση υπήρξε, πραγματικά, περιορισμένη σε δραστηριότητες χαμηλής τεχνολογίας και έντασης εργασίας. Ωστόσο, η μετεγκατάσταση τέτοιων δραστηριοτήτων συνοδεύεται συχνά από τη διατήρηση ή τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης στην Ευρώπη σε τομείς υπηρεσιών όπως ο σχεδιασμός, το μάρκετινγκ και η διανομή. Αυτές οι αλλαγές στην εξειδίκευση απηχούν τις αλλαγές στα συγκριτικά πλεονεκτήματα, εφόσον η ΕΕ διατηρεί αυτές τις θέσεις εργασίας που εμφανίζουν ένταση ανθρώπινου κεφαλαίου - και τεχνολογίας - και χαρακτηρίζονται από υψηλή παραγωγικότητα και αντίστοιχα υψηλούς πραγματικούς μισθούς. Ένα συμπέρασμα που μπορεί να εξαχθεί από αυτό είναι ότι, σήμερα και στο μέλλον, η Ευρώπη πρέπει να αναπτύξει και να ενισχύσει περαιτέρω τον ανταγωνιστικό μεταποιητικό της τομέα. Για να επιτευχθεί αυτό πρέπει να αυξηθεί η επίδοση όσον αφορά την έρευνα και την ανάπτυξη αλλά και την καινοτομία, να ενισχυθεί το ανθρώπινο κεφάλαιο και να αναπτυχθούν συνθήκες που θα στηρίζουν τις επιχειρήσεις και την αύξηση της παραγωγικότητας.

Ωστόσο, **άλλες πτυχές της μετεγκατάστασης, όπως η μετανάστευση δραστηριοτήτων έρευνας και ανάπτυξης, αποτελούν πραγματικές απειλές για το μέλλον της Ευρώπης.** Οι εταιρείες εκτελούν ένα όλο και μεγαλύτερο μέρος της έρευνάς τους εκτός Ευρώπης, ιδίως **σε τομείς υψηλής τεχνολογίας και σε ευαίσθητους ερευνητικά τομείς,** όπως τα φάρμακα ή η βιοτεχνολογία. Οι δραστηριότητες αυτές μεταφέρονται όλο και περισσότερο στις ΗΠΑ, προκειμένου να αξιοποιηθούν το ευνοϊκότερο κανονιστικό, διαρθρωτικό ή οικονομικό περιβάλλον και η διαθεσιμότητα ειδικευμένου εργατικού δυναμικού. Σύμφωνα με έρευνα που έγινε για το Ευρωπαϊκό Στρογγυλό Τραπέζι (ΕΣΤ) το 2002, μεγάλες ευρωπαϊκές εταιρείες προειδοποιούν ότι, αν δεν βελτιωθεί δραστικά το πλαίσιο των συνθηκών που ισχύουν, το μεγαλύτερο μέρος των νέων επενδύσεων τους σε έρευνα και ανάπτυξη θα γίνει εκτός της ΕΕ, όπου ήδη έχει μεταφερθεί το 40% των δραστηριοτήτων τους έρευνας και ανάπτυξης. Αυτή η προειδοποίηση πρέπει να καταστήσει σαφές στους αρμόδιους για τη χάραξη πολιτικής ότι οι δραστηριότητες που αφορούν τις επιστήμες και τη γνώση και οι οποίες θα εξασφαλίζουν το μελλοντικό μας επίπεδο διαβίωσης θα καταστούν ίσως περιθωριακές στην ΕΕ.

Προφανώς, **παρόλο που υπάρχουν οικονομικές δυνάμεις τις οποίες ελάχιστα μπορεί ή πρέπει να επηρεάσει η ΕΕ,** υπάρχουν άλλοι τομείς, π.χ., στους οποίους οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής οφείλουν να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο. Πρέπει να λάβουν υπόψη την τρέχουσα διαδικασία μετασχηματισμού της βιομηχανίας, διευκολύνοντας την αυξανόμενη όσμωση (ή την αλληλεπίδραση) μεταξύ της μεταποίησης και των υπηρεσιών. **Πρέπει επίσης να είναι ευαισθητοποιημένοι για το ρόλο που διαδραματίζουν οι συνθήκες που πλαισιώνουν τη βιομηχανία, όσον αφορά τις αποφάσεις μετεγκατάστασης.** Για παράδειγμα, εάν η ενδεχόμενη μετεγκατάσταση ορισμένων από τους πλέον ανταγωνιστικούς τομείς της Ευρώπης (όπως η χημική βιομηχανία και η μηχανολογία) οφειλόταν στις μη ανταγωνιστικές συνθήκες στην ΕΕ και όχι στο κόστος ή στην πρόσβαση στην αγορά, οι εν λόγω πολιτικές θα έπρεπε να αναθεωρηθούν. Η εξέλιξη αυτή θα μπορούσε να δημιουργήσει σοβαρές αμφιβολίες για την ικανότητα της Ευρώπης να διατηρήσει τον πρωταγωνιστικό της ρόλο σε αυτούς τους τομείς οι οποίοι δρουν προωθητικά για το σύνολο της οικονομίας.

Μία ακόμα πιο διευρυμένη ΕΕ, με μεγαλύτερη ποικιλία μισθολογικών δομών και τεχνολογικών δεξιοτήτων, θα εξασφαλίσει στην ευρωπαϊκή βιομηχανία ευκαιρίες ανταγωνιστικής αναδιοργάνωσης. Επίσης, ο στόχος προσφοράς της προοπτικής μεριδίου

στην εσωτερική αγορά της ΕΕ σε γειτονικές χώρες της διευρυμένης ΕΕ¹⁸, κυρίως στη Ρωσία, τις χώρες της δυτικής ΝΙΣ και της νότιας Μεσογείου, με την προϋπόθεση ότι αυτές οι χώρες θα εναρμονίσουν πλήρως τις νομοθεσίες τους με το κοινοτικό κεκτημένο και θα εφαρμόζουν αυτό, **θα προσφέρουν** – όπως και οι Συμφωνίες της Ευρώπης πριν από μια δεκαετία – **στις επιχειρήσεις της ΕΕ μια μεγάλη εγχώρια αγορά και ευκολότερη πρόσβαση άφθονους ανθρώπινους ή φυσικούς πόρους**. Το γεγονός αυτό θα ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα των παραγωγών της ΕΕ και θα τους επιτρέψει να διατηρήσουν την παρουσία τους σε τμήματα της αγοράς που χαρακτηρίζονται από έντονο ανταγωνισμό από τους παραγωγούς της Άπω Ανατολής. Τέτοιες μορφές συνεργασίας αναπτύσσονται ήδη από τους παραγωγούς κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και ενδυμάτων της ΕΕ σε ορισμένες μεσογειακές χώρες εταίρους, και άλλοι βιομηχανικοί τομείς ή τομείς υπηρεσιών θα μπορούσαν σίγουρα να επωφεληθούν από ανάλογες ρυθμίσεις.

Παρόλο που η ανταγωνιστικότητα μιας επιχείρησης εξαρτάται τελικά από την αποτελεσματικότητα με την οποία συνδυάζει τους διάφορους πόρους και τα μέσα που διαθέτει, οι δημόσιες αρχές μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη διευκόλυνση αυτής της διαδικασίας, συμβάλλοντας στη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών. Είναι σαφές ότι **οι ακατάλληλες συνθήκες και το φτωχό επιχειρηματικό περιβάλλον μπορούν να λειτουργήσουν ως εμπόδια στην επιχειρηματική δραστηριότητα, για να μην αναφερθούν οι σωρευτικές επιδράσεις των επιπλέον ρυθμίσεων**. Προφανώς, οι εν λόγω πολιτικές καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα και αφορούν τόσο τα κράτη μέλη όσο και την Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, όπως θα αναφερθεί στο τμήμα 5 κατωτέρω¹⁹.

5. ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

5.1. Η ανάλυση της ανταγωνιστικότητας ως βάση για την ανάληψη δράσης

Για να είναι σωστά διαμορφωμένες και αποτελεσματικές, οι πολιτικές της ΕΕ για την ανταγωνιστικότητα πρέπει να βασίζονται σε ορθές οικονομικές αναλύσεις. Αυτό αφορά τόσο τις οριζόντιες όσο και τις τομεακές πτυχές αυτών των πολιτικών. Τους προηγούμενους δώδεκα μήνες η Επιτροπή παρουσίασε ορισμένα αναλυτικά έγγραφα που αφορούν διάφορους τομείς πολιτικής²⁰.

Η ανάλυση της ανταγωνιστικότητας της Επιτροπής **έχει γενικό και, ταυτόχρονα, ειδικό χαρακτήρα**, και περιλαμβάνει όργανα τα οποία στοχεύουν άμεσα και αποκλειστικά σε θέματα ανταγωνιστικότητας και άλλα με λιγότερο άμεση στόχευση – για παράδειγμα, οι εκπαιδευτικές και οι περιφερειακές πολιτικές. Τα ειδικά αναλυτικά όργανα είναι η ετήσια έκθεση της Επιτροπής για την ανταγωνιστικότητα και οι ad hoc μελέτες της ανταγωνιστικότητας που συνοδεύουν τις ανασκοπήσεις της οικονομικής απόδοσης των διαφόρων κλάδων. Εφέτος, μια νέα μελέτη²¹ θα μας επιτρέψει να αποκομίσουμε σαφέστερη

¹⁸ Όπως παρουσιάζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ευρύτερη Ευρώπη - γειτονικές σχέσεις: ένα νέο πλαίσιο σχέσεων με τους γείτονές μας στα ανατολικά και νότια σύνορά μας» (COM(2003)104 τελικό, της 11 Μαρτίου 2003).

¹⁹ Για λεπτομερέστερη ανάλυση των συνθηκών, βλ. την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ανακοίνωση για τη βιομηχανική πολιτική σε μια διευρυμένη Ευρώπη», (COM(2002)714 τελικό).

²⁰ Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται η έκθεση του Κάρντιφ για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς αγαθών και υπηρεσιών, η έκθεση για την ανταγωνιστικότητα, ο πίνακας αποτελεσμάτων της εσωτερικής αγοράς καθώς και ο πίνακας αποτελεσμάτων της πολιτικής για τις επιχειρήσεις και ο πίνακας αποτελεσμάτων για την καινοτομία.

²¹ βλ. Μ. O'Mahony και Β. van Ark (έκδ., 2003), όπ.π., υποσημείωση 14.

εικόνα των επιδόσεων μεμονωμένων βιομηχανικών κλάδων ως προς την παραγωγικότητα, και θα μας παρέχει μια συνεκτική στατιστική βάση, που θα ενημερώνεται σε ετήσια βάση, επί της οποίας θα πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη ανάλυση.

Η ανακοίνωση του Δεκεμβρίου 2002 για τη βιομηχανική πολιτική υπογράμμισε ότι **η βιομηχανική πολιτική, παρόλο που είναι εκ φύσεως οριζόντια, θα πρέπει να λάβει υπόψη την ανταγωνιστική κατάσταση των επιμέρους τομέων**. Η προσέγγιση αυτή επιβεβαιώθηκε από το πρόσφατο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Οκτώβριο του 2003. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρέχει **αναλύσεις επιμέρους βιομηχανικών κλάδων** ως βάση για τον εντοπισμό συγκεκριμένων ανά κλάδο προβλημάτων ανταγωνιστικότητας και για τη βέλτιστη ανάμιξη μέτρων πολιτικής σε ένα φάσμα τομέων πολιτικής που επηρεάζουν τις συνθήκες του συγκεκριμένου τομέα. Αυτό αναμένεται επίσης να επιτρέψει στην Επιτροπή να μελετήσει τα όργανα πρόβλεψης της αναδιάρθρωσης των βιομηχανικών κλάδων. Η ανάλυση αυτή θα πραγματοποιείται **σε στενή συνεννόηση με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη**. Τα μέρη εκφράζουν τις απόψεις τους με τη μορφή συστάσεων για ενέργειες που πρέπει να αναληφθούν σε επίπεδο ΕΕ και σε εθνικό επίπεδο. Ένα παράδειγμα της προσέγγισης αυτής είναι η **πρωτοβουλία «G10 Φάρμακα»**. Μελέτη που πραγματοποιήθηκε το 2000 κατέδειξε τα ανησυχητικά προβλήματα ανταγωνιστικότητας του τομέα αυτού και τόνισε την ανάγκη να ληφθούν μέτρα για τη βελτίωση των συνθηκών στον τομέα. Στη συνέχεια, μια μικρή ομάδα 11 αρμοδίων λήψης αποφάσεων σε ανώτερο επίπεδο²², που εκπροσωπούσαν τα κράτη μέλη και τους ενδιαφερομένους, συνεδρίασε με στόχο την επίτευξη συναίνεσης για το μέλλον αυτού του βιομηχανικού κλάδου. Η ομάδα συμφώνησε σχετικά με 14 ευρείες συστάσεις²³ το 2002. Η Επιτροπή από την πλευρά της πρότεινε σειρά ενεργειών μέσω των οποίων η ίδια και τα κράτη μέλη μπορούν να συνεργαστούν για την εφαρμογή αυτών των συστάσεων. Το Συμβούλιο εξέδωσε ουσιαστικά συμπεράσματα που υπογραμμίζουν τη σημασία της διατήρησης μιας ανταγωνιστικής φαρμακευτικής βιομηχανίας στην Ευρώπη ώστε να υποστηρίξουμε την επιστημονική μας βάση, να εξασφαλίσουμε απασχόληση υψηλής ποιότητας και να συμβάλουμε πλήρως στην επίτευξη των στόχων μας για τη δημόσια υγεία. Το Συμβούλιο κάλεσε τα κράτη μέλη να εξετάσουν τρόπους για τη βελτίωση των συστημάτων τιμολόγησης και επιστροφής των δαπανών και κάλεσε την Επιτροπή να ξεκινήσει ένα προβληματισμό ώστε να υποστηρίξει τη διαδικασία αυτή. Άλλα παραδείγματα αυτής της προσέγγισης περιλαμβάνουν το **STAR 21 για την αεροδιαστημική βιομηχανία**, και το **LeaderShip 2015 για τη ναυπηγική βιομηχανία**.

Η Επιτροπή επί του παρόντος συμμετέχει σε μια άσκηση σχετικά με την ανταγωνιστικότητα του κλάδου κλωστοϋφαντουργίας και ειδών ένδυσης, ενώ στρέφει την προσοχή της και στις υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις. Άλλες πρωτοβουλίες, ιδίως στους **κλάδους της αυτοκινητοβιομηχανίας και της μηχανολογίας**, πρόκειται να ακολουθήσουν σύντομα. Η αυτοκινητοβιομηχανία αποτελεί έναν από τους πυλώνες της οικονομίας της ΕΕ. Η Επιτροπή προτίθεται να συγκροτήσει ομάδα υψηλού επιπέδου με σκοπό την ανάλυση των σημαντικότερων προκλήσεων που αντιμετωπίζει η βιομηχανία αυτή, τον εντοπισμό τρόπων και μέσων για τη βελτίωση των συνθηκών του βιομηχανικού πλαισίου ώστε να αξιοποιηθούν και να αναπτυχθούν πλήρως τα βιομηχανικά πλεονεκτήματα του κλάδου και τη συμβολή σε μία ολοκληρωμένη πολιτική προσέγγιση. Με τον τρόπο αυτό θα μπορέσει να αναλυθεί η ανταγωνιστικότητα διαφόρων τομέων και να εκτιμηθούν οι συνέπειες των προηγούμενων και των προβλεπόμενων κανονιστικών και λοιπών αποφάσεων.

²² Ομάδα υψηλού επιπέδου για την καινοτομία και την παροχή φαρμάκων.

²³ Η έκθεση της ομάδας το 2002, καθώς και περαιτέρω υλικό σχετικά με την G-10, είναι διαθέσιμα στη διεύθυνση: <http://pharmacos.eudra.org>

5.2. Η δημιουργία του κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου

Στο πλαίσιο της συμβολής της στην πρωτοβουλία της ΕΕ "Καλύτερη νομοθεσία", η Επιτροπή έχει δεσμευθεί να προβεί σε ευρείες διαβουλεύσεις με όλους τους ενδιαφερομένους και έχει θέσει σε εφαρμογή ένα αποτελεσματικό σύστημα που θα της επιτρέψει να αξιολογεί τον οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπο των προτάσεων της πριν να λάβει απόφαση για την καταλληλότητα μιας νομοθετικής πρωτοβουλίας. Η αμφισβήτηση της ίδιας της ανάγκης για μια νομοθετική ανταπόκριση και η μελέτη πιθανών εναλλακτικών προσεγγίσεων αντί νομοθεσίας αποτελεί σημαντικό στοιχείο αυτής της διαδικασίας. Το 2004, περίπου οι μισές προτάσεις της Επιτροπής στο κύριο μέρος του προγράμματος εργασίας της θα ωφεληθούν από εκτεταμένη αξιολόγηση του αντικτύπου, σε αντίθεση με το 20% περίπου κατά το πρώτο έτος λειτουργίας του συστήματος. Γενικά, η Επιτροπή θα εντείνει τις προσπάθειές της ώστε να εξασφαλιστεί ότι η ανταγωνιστικότητα θα λαμβάνεται δεόντως υπόψη στις προτάσεις που η Επιτροπή υποβάλλει στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στα κράτη μέλη.

Ένα απλό και αποτελεσματικό κανονιστικό περιβάλλον είναι αναγκαίο ώστε να επιτευχθεί ο στόχος της ανταγωνιστικότητας και αυτό, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, σημαίνει ειδικότερα μια δυναμική εσωτερική αγορά που θα λειτουργεί εύρυθμα καθώς και αποτελεσματικούς κανόνες ανταγωνισμού. Το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα κράτη μέλη πρέπει όλα να συμβάλουν για την επιτάχυνση της διαδικασίας μεταρρύθμισης σε αυτό τον τομέα.

5.2.1. Έγκριση νομοθετικών θεμάτων που βρίσκονται σε εκκρεμότητα

Αφότου δρομολογήθηκε η στρατηγική της Λισσαβόνας, εγκρίθηκαν περισσότερα από 25 νομοθετικά μέτρα για την επέκταση των μεταρρυθμίσεων σε αυτούς τους τομείς, ενώ άλλες είκοσι προτάσεις εξετάζονται από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η στρατηγική για την εσωτερική αγορά 2003-2006²⁴ περιλαμβάνει ένα περιεκτικό πρόγραμμα δράσης για την επίτευξη των καλύτερων δυνατών αποτελεσμάτων από την εσωτερική αγορά μετά τη διεύρυνση. **Το πρόγραμμα αυτό είναι σημαντικό ως σύνολο και πρέπει να εφαρμοστεί με αποφασιστικότητα.**

Υπάρχουν, ωστόσο, **ορισμένες εκκρεμούσες νομοθετικές προτάσεις** για τις οποίες **πρέπει να αποφασίσουν γρήγορα το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο**. Οι προτάσεις αυτές αποτελούν σημαντικά δομικά στοιχεία για την ανταγωνιστικότητα μιας διευρυμένης Ευρώπης, αλλά μόνον αν οι μεταξύ τους σχέσεις και συμπληρωματικότητες ληφθούν κατάλληλα υπόψη θα αποδώσουν τα μέγιστα πλεονεκτήματα στο επιχειρηματικό περιβάλλον. Η παρούσα ανακοίνωση δεν διατείνεται ότι περιλαμβάνει πλήρη κατάλογο των προτάσεων αυτών. Ωστόσο, η αναφορά σε ορισμένα επιλεγμένα παραδείγματα με υψηλή πολιτική ή οικονομική σημασία αποσκοπεί μάλλον στο να καταδείξει τις ισχυρές διατομεακές συνεργίες τις οποίες πρέπει να λάβουν υπόψη το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο:

- Το κοινοτικό πλαίσιο για την **προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας** αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο μίας αποτελεσματικής εσωτερικής αγοράς, υποστηρίζει όμως συγχρόνως την έρευνα και την καινοτομία. Εάν η ΕΕ θέλει να παραμείνει ελκυστική για τις επενδύσεις στην έρευνα, στις καινοτόμες ιδέες και στα προϊόντα, οφείλει να εξασφαλίσει την προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας στο σύνολο των κρατών μελών της. Συγχρόνως πρέπει να εξασφαλίσουμε ότι η προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας

²⁴ Ανακοίνωση "Στρατηγική της εσωτερικής αγοράς - Προτεραιότητες 2003-2006" (COM (2003) 238 τελικό) της 07.05.2003.

δεν εμποδίζει τη διαδικασία της καινοτομίας και της διάδοσής της, θεσπίζοντας για παράδειγμα υπερβολικά μακρές περιόδους προστασίας, και ότι η εκμετάλλευσή της δεν εμποδίζει τον ανταγωνισμό. Μολονότι έχει πραγματοποιηθεί σημαντική πρόοδος στον τομέα αυτό κατά τα τελευταία χρόνια, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρέπει να ολοκληρώσουν και να εφαρμόσουν γρήγορα τις εκκρεμούσες νομοθετικές προτάσεις οι οποίες αποτελούν κύρια συστατικά στοιχεία ενός αποτελεσματικού συστήματος προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται:

- το σχέδιο κανονισμού που προβλέπει ένα νομικά ασφαλές και οικονομικά προσιτό **κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας**. Σύντομα, η Επιτροπή θα υποβάλει επίσημη πρόταση σχετικά με τη δικαιοδοσία. Το κοινοτικό σύστημα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας απαιτεί επίσης την αναθεώρηση της σύμβασης για το ευρωπαϊκό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.
 - το σχέδιο οδηγίας για τη δυνατότητα κατοχύρωσης με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας των εφευρέσεων που εφαρμόζονται σε υπολογιστή.
 - το σχέδιο οδηγίας για τα **μέτρα και τις διαδικασίες για την εξασφάλιση της επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας**. Η πρόταση αυτή συμπληρώνει τον κανονισμό που εγκρίθηκε πρόσφατα για να διευκολύνει την κατάσχεση από τις τελωνειακές αρχές των εμπορευμάτων παραποίησης/απομίμησης και των αναπαραχθέντων χωρίς άδεια (πειρατικών) τα οποία προέρχονται από χώρες εκτός της ΕΕ²⁵.
- Η πρόταση οδηγίας σχετικά με **άδειες εισόδου και παραμονής ερευνητών από τρίτες χώρες** πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα μιας ευρείας και δυναμικής ευρωπαϊκής βάσης γνώσεων, με επαρκές και καλά ειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό. Η πρόταση αυτή καθώς και η συνεκτική ανάληψη δράσης σε εθνικό επίπεδο (βλ. μέρος 5.3) είναι απαραίτητες ώστε να καταστεί η Ευρώπη ελκυστικότερη για τους καλύτερους ερευνητές του πλανήτη και να εξασφαλιστεί η διαθεσιμότητα του ανθρώπινου δυναμικού που απαιτείται για τη βιωσιμότητα των αυξανόμενων επενδύσεων στην έρευνα.
- Η Ευρώπη χρειάζεται ένα επιχειρηματικό περιβάλλον που να εξασφαλίζει δίκαιο ανταγωνιστικό περιβάλλον και να επιτρέπει σε επιχειρήσεις με έδρα στην Ευρώπη να προσαρμόζονται αποτελεσματικότερα μέσα στην εσωτερική αγορά ώστε να ενισχύουν την ανταγωνιστικότητά τους. Η πρόταση **οδηγίας της Επιτροπής για τις προσφορές εξαγοράς** θα συμβάλει στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων: θα υποβάλει τη διοίκηση των επιχειρήσεων σε αποτελεσματικούς κανόνες της αγοράς και θα διευκολύνει την αναδιάρθρωση των επιχειρήσεων διατηρώντας συγχρόνως τα ουσιαστικά δικαιώματα προστασίας. Ο νέος **κανονισμός για τις συγχωνεύσεις**, ο οποίος εξετάζεται την περίοδο αυτή στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, προβλέπει την απλούστευση των διαδικασιών για την παραπομπή για έρευνα περιπτώσεων συγχωνεύσεων από την Επιτροπή στις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών, αποσαφηνίζει το ουσιαστικό κριτήριο για την αξιολόγηση του αντικτύπου των συγχωνεύσεων στον ανταγωνισμό και επιφέρει περισσότερη ελαστικότητα στο χρονοδιάγραμμα για την εξέταση των συγχωνεύσεων. Ο κανονισμός αυτός αναμένεται να εγκριθεί έως το τέλος του 2003.

²⁵

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1383/2003 του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 2003, για την παρέμβαση των τελωνειακών αρχών έναντι εμπορευμάτων που είναι ύποπτα ότι παραβιάζουν ορισμένα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και για τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται έναντι των εμπορευμάτων που διαπιστώνεται ότι παραβιάζουν παρόμοια δικαιώματα, ΕΕ L 196/7 της 2.8.2003.

- Η έγκριση και η αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθετικής δέσμης είναι αποφασιστικής σημασίας για να εκσυγχρονιστεί και να καταστεί διαφανέστερο και ανοικτό στον ανταγωνισμό το **σύστημα δημόσιων συμβάσεων** στην Ευρώπη. Ο τομέας των δημόσιων συμβάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος αντιπροσωπεύει το 16 % περίπου του ΑΕγχΠ της ΕΕ, απέχει ακόμα πολύ από την ανάπτυξη του πλήρους δυναμικού του. Οι δημόσιες συμβάσεις προωθούν την επιχειρηματική δραστηριότητα καθώς αποτελούν πολύ σημαντικό, ακόμα και κύριο συστατικό της ζήτησης σε ορισμένους τομείς, όπως η υγειονομική περίθαλψη, οι μεταφορές, η προστασία του περιβάλλοντος και η άμυνα. Επιπροσθέτως, οι δημόσιες συμβάσεις συχνά διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην ανάπτυξη τεχνολογικών πυρήνων. Χωρίς αυτή την προτεινόμενη νομοθετική δέσμη δεν μπορεί να επιτευχθεί ούτε η δημιουργία μιας αγοράς «ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων» σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ούτε η εξασφάλιση ενός νομικού πλαισίου κατάλληλου για περίπλοκες συμβάσεις, όπως εκείνες των διευρωπαϊκών δικτύων. Συγχρόνως, για να υπάρχει ένας ανοικτός τομέας δημόσιων συμβάσεων απαιτείται μία ενεργός πολιτική ανταγωνισμού ώστε να εξασφαλιστεί ότι οι πρακτικές που προκαλούν στρέβλωση του ανταγωνισμού (δηλ. οι κρατικές ενισχύσεις, τα καρτέλ) δεν θα εξουδετερώσουν τα πλεονεκτήματα που μπορούν να επιφέρουν οι ανοικτές διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων.
- Μια δυναμική εσωτερική αγορά για το λιανικό εμπόριο θα δώσει τη δυνατότητα στους οικονομικούς παράγοντες και στους χρήστες, συμπεριλαμβανομένων των τελικών καταναλωτών, να αποκομίσουν τα πλήρη οφέλη από την εσωτερική αγορά. Πρέπει να εξασφαλίζεται ότι οι καταναλωτές είναι ικανοί να επιλέγουν τα αγαθά και τις υπηρεσίες που ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες τους σε οποιοδήποτε σημείο της εσωτερικής αγοράς μέσω μιας δραστήριας πολιτικής της ΕΕ για τους καταναλωτές. Ωστόσο, πρέπει ακόμη να γίνουν πολλά στον τομέα του λιανικού εμπορίου, τόσο για τα αγαθά όσο και για τις υπηρεσίες, ώστε να εξασφαλιστεί η εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και να δοθεί ώθηση στις διασυνοριακές συναλλαγές. Η πρόταση **οδηγίας-πλαισίου για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές** και η πρόταση **κανονισμού για τη διοικητική συνεργασία** αποτελούν σημαντικές πρωτοβουλίες για να περιοριστεί ο κατακερματισμός των εθνικών νομοθεσιών για τους καταναλωτές στην ΕΕ και ο κατακερματισμός της αγοράς.
- Η βελτίωση των συνθηκών του πλαισίου για τους βιομηχανικούς κλάδους απαιτεί ενέργειες στο μη κανονιστικό τομέα αλλά και στον κανονιστικό τομέα. Βασικά παραδείγματα στον κανονιστικό τομέα περιλαμβάνουν την ανασκόπηση της **νομοθεσίας της ΕΕ για τα φάρμακα** που επί του παρόντος συζητείται από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και, πιο πρόσφατα, την **πρόταση** της Επιτροπής **για νέα νομοθεσία σχετικά με τις χημικές ουσίες**, η οποία υπέστη σημαντική αναθεώρηση μετά τη δημόσια διαβούλευση και τη διεξοδική αξιολόγηση του αντικτύπου. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου του 2003 δήλωσε ότι η νομοθεσία της ΕΕ δεν πρέπει να αποτελεί εμπόδιο για την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ σε σύγκριση με τη νομοθεσία σε άλλους μείζονες οικονομικούς τομείς. Στη βάση αυτή, τόνισε ότι η πρόταση για τη νέα νομοθεσία σχετικά με τις χημικές ουσίες θα αποτελέσει την πρώτη δοκιμή για την εφαρμογή αυτής της προσέγγισης. Θα παρέχει στον κλάδο ένα σταθερό, προβλέψιμο πλαίσιο εντός του οποίου ο κλάδος θα μπορεί να προγραμματίζει και να αναπτύσσεται, ενώ θα διαφυλάξει την ανταγωνιστικότητα και θα ενθαρρύνει την καινοτομία.
- Γενικότερα, η ευρωπαϊκή πρωτοβουλία της Επιτροπής για την ανάπτυξη υπογράμμισε επιπλέον σημαντικές αποφάσεις που εκκρεμούν και έχουν σχεδιαστεί με σκοπό να κινητοποιήσουν τις **δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις στα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών**, για την προώθηση της επέκτασης των δικτύων ευρείας ζώνης και για την υποστήριξη της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας. Τα δίκτυα αυτά θα

αποτελέσουν αποφασιστικό παράγοντα για τη βελτίωση των συνθηκών του ανταγωνισμού μέσα στην Ένωση. Παρόλο που οι συμπληρωματικοί ρόλοι του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα πρέπει να διερευνηθούν διεξοδικότερα, η σημασία του ρόλου της δημόσιας χρηματοδότησης παραμένει σαφής. Οι πρωτοβουλίες που πρέπει να τονιστούν στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνουν πρόσφατες προτάσεις οι οποίες επικαιροποιούν τις **κατευθυντήριες γραμμές και τους κανόνες για τη χρηματοδότηση των διευρωπαϊκών δικτύων**, τροποποιήσεις στο **ευρωπαϊκό σύστημα ευρωβινιέτας** και προτάσεις στον τομέα της **φορολογίας των μητρικών και θυγατρικών εταιρειών και στον τομέα των συγχωνεύσεων**.

5.2.2. Να εξασφαλιστεί ότι τα ζητήματα της ανταγωνιστικότητας συνεκτιμώνται δεόντως

Εάν η Ευρώπη επιθυμεί να επιταχύνει τη λήψη αποφάσεων για τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις ώστε να δώσει ώθηση στην ανταγωνιστικότητα και τη μεγέθυνση με σκοπό να διαφυλάξει τους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς μας στόχους, το **Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρέπει να ακολουθήσουν το παράδειγμα της Επιτροπής μεριμνώντας ώστε τα μέτρα που θα εγκρίνουν να λαμβάνουν όντως υπόψη τις επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα**. Αυτό πρέπει να γίνει σε ανοικτή διαβούλευση με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη και με ευθυκρισία στην αξιολόγηση του οικονομικού, κοινωνικού και περιβαλλοντικού αντικτύπου των προτάσεων καθ' όλη τη διάρκεια της νομικής τους ισχύος. Η Επιτροπή είναι πρόθυμη να υποστηρίξει την προσπάθεια αυτή πραγματοποιώντας αξιολογήσεις του αντικτύπου και βοηθώντας άλλα θεσμικά όργανα, εάν το επιθυμούν, στην αξιολόγηση του αντικτύπου των προτεινόμενων αλλαγών. Στο πλαίσιο αυτό, το **εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο** του 2003 ανέθεσε ένα σημαντικό ρόλο στο Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας. **Τόνισε ότι πρέπει να πραγματοποιείται διαβούλευση με το Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας για οποιαδήποτε πρόταση μπορεί να έχει ουσιαστικές συνέπειες στην ανταγωνιστικότητα -ακόμη και εάν αυτή δεν εμπίπτει στην άμεση αρμοδιότητά του**.

5.2.3. Να μεταφερθεί και να εφαρμοστεί η νομοθεσία σε εθνικό επίπεδο

Η έγκριση κατάλληλης νομοθεσίας, βασισμένης σε μια σοβαρή αξιολόγηση του αντικτύπου, δεν είναι αρκετή. Μόλις εγκριθεί από το Συμβούλιο, **τα κράτη μέλη πρέπει να μεταφέρουν στην εσωτερική έννομη τάξη τους νομοθεσία η οποία δεν θα έχει άμεση ισχύ, πρέπει να την εφαρμόσουν εντός των καθορισμένων προθεσμιών** με όλες τις διοικητικές διαδικασίες που αυτό προϋποθέτει και **πρέπει να την εφαρμόσουν σωστά στην πράξη**. Πρόσφατα στοιχεία δίνουν μία μάλλον απογοητευτική εικόνα για τη στάση των κρατών μελών στον τομέα αυτό. Ο μέσος χρόνος που απαιτείται για την έγκριση και τη νομική μεταφορά των οδηγιών για την εσωτερική αγορά, οι οποίες εγκρίθηκαν από το 1993 έως τον Απρίλιο του 2002, ήταν 2,28 έτη. Αδικαιολόγητες καθυστερήσεις στη μεταφορά των οδηγιών, πέρα από τις καθορισμένες προθεσμίες, καθυστερούν την αποτελεσματική εφαρμογή των οδηγιών για επιπλέον 2,21 έτη κατά μέσον όρο. Ως εκ τούτου, ο μέσος συνολικός χρόνος για την εφαρμογή του μέσου μεταρρυθμιστικού μέτρου είναι 4,49 έτη. Για παράδειγμα, λίγα μόνο κράτη μέλη έχουν ήδη μεταφέρει στην εθνική έννομη τάξη τους την οδηγία για την έννομη προστασία των βιοτεχνολογικών εφευρέσεων, η οποία έπρεπε να είχε μεταφερθεί έως τις 30 Ιουλίου 2000. Η οδηγία αυτή, μαζί με το κοινοτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, είναι αποφασιστικής σημασίας για τη δημιουργία ενός σαφούς και αποτελεσματικού δικτύου για τη διανοητική ιδιοκτησία σε έναν τομέα ο οποίος εξαρτάται έντονα από τη γνώση, όπως είναι οι βιοεπιστήμες και η βιοτεχνολογία. Στον ίδιο τομέα, ορισμένα κράτη μέλη δεν μετέφεραν στην έννομη τάξη τους την οδηγία για τη σκόπιμη ελευθέρωση γενετικά τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον, η οποία έπρεπε να είχε μεταφερθεί έως τις 17 Οκτωβρίου 2002. Η οδηγία αυτή είναι, όμως, ουσιαστικής σημασίας έτσι ώστε να παρέχεται, ταυτόχρονα, ένα

αξιόπιστο νομικό πλαίσιο σε επίπεδο ΕΕ για τους οικονομικούς παράγοντες και μια αυστηρή, διαφανή και αποτελεσματική διαδικασία έγκρισης· χωρίς τα στοιχεία αυτά, η βάση για την επιστήμη και την τεχνολογία στον τομέα αυτό στην ΕΕ θα υπονομευτεί σοβαρά²⁶.

5.2.4. *Να εξασφαλιστεί η συνεκτικότητα μεταξύ της εθνικής νομοθεσίας και της νομοθεσίας της ΕΕ*

Τέλος, τα κράτη μέλη πρέπει να συνειδητοποιούν και να αξιολογούν τον αντίκτυπο της νέας και της υφιστάμενης νομοθεσίας τους στην ανταγωνιστικότητα. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν πληθώρα νομοθετικών πράξεων σε αρκετούς τομείς, στους οποίους η Κοινότητα δεν διαθέτει αρμοδιότητες ή στους οποίους η Κοινότητα δεν έχει ακόμη υποβάλει νομοθετικές προτάσεις ή στους οποίους η κοινοτική νομοθεσία παρέχει κάποια διακριτική ευχέρεια στα κράτη μέλη. Στον τομέα των κανονισμών για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών και μόνο, τα κράτη μέλη συντάσσουν κάθε χρόνο από 500 έως 600 σχέδια κανονισμών, η πλειονότητα των οποίων αφορά τους τομείς των τροφίμων και της γεωργίας, των τηλεπικοινωνιών και των μεταφορών²⁷. Κατά μέσον όρο, το 10% των σχεδίων που κοινοποιούνται στην Επιτροπή από τα κράτη μέλη είναι ασυμβίβαστα είτε με τη συνθήκη ΕΚ είτε με το παράγωγο κοινοτικό δίκαιο και χρειάζονται τροποποίηση πριν από την έγκρισή τους. Τα κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίζουν ότι η νέα νομοθεσία δεν έχει αρνητικές συνέπειες στο επιχειρηματικό περιβάλλον και ότι δεν προκαλεί στρεβλώσεις ή αδικαιολόγητα εμπόδια στο εμπόριο. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να υποβάλλουν αξιολογήσεις αντικτύπου όταν κοινοποιούν τεχνικούς κανονισμούς για προϊόντα και υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών.

5.3. Ένταση των προσπαθειών για την προώθηση της έρευνας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας

Η δημιουργία ενός επιχειρηματικού περιβάλλοντος ευνοϊκού για την έρευνα, την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα είναι αποφασιστικής σημασίας. Παρόλο που είναι ουσιαστική η δημιουργία ενός κανονιστικού πλαισίου ευνοϊκού για τις επιχειρήσεις στο σύνολο της ΕΕ, η Ευρώπη πρέπει να καταβάλει ακόμα περισσότερες προσπάθειες για την προώθηση της ανταγωνιστικότητας. Το **πρόγραμμα δράσης για τις επενδύσεις στην έρευνα²⁸** έχει στόχο να καταστήσει την Ευρώπη ελκυστικότερη στις ιδιωτικές επενδύσεις για την έρευνα, επιτυγχάνοντας έτσι τους στόχους που καθορίστηκαν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Βαρκελώνη το Μάρτιο του 2002 για ένα συνολικό επίπεδο επενδύσεων ύψους 3% του ΑΕγχΠ, τα 2/3 από τις οποίες θα προέρχονται από τον ιδιωτικό τομέα. Το πρόγραμμα δράσης προβλέπει ένα συνεκτικό σύνολο νομοθετικών μέτρων, μέτρων συντονισμού και κινήτρων σε πολλούς τομείς πολιτικής, όπως η έρευνα, η καινοτομία, τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, οι χρηματοοικονομικές αγορές, το ανθρώπινο δυναμικό, η ρύθμιση της αγοράς προϊόντων, τα φορολογικά κίνητρα και η πολιτική ανταγωνισμού. Απευθύνεται στα κράτη μέλη, στην Επιτροπή και στους ενδιαφερόμενους φορείς (βιομηχανία, επενδυτές και

²⁶ Με περαιτέρω μειώσεις των επενδύσεων στην έρευνα και την ανάπτυξη για τους ΓΤΟ στην ΕΕ, που ήδη έχουν μειωθεί κατά 39 % τα τελευταία χρόνια σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη ("Ανασκόπηση των ΓΤΟ στο πλαίσιο της έρευνας και της ανάπτυξης και των προγραμματιζόμενων ενεργειών στην Ευρώπη, IPTS/JRC, 2003, ISBN: 92-894-5572-1) και μετεγκατάσταση της καινοτόμου έρευνας, των επιτόπιων δοκιμών και της εμπορευματοποίησης των νέων ΓΤΟ έξω από την ΕΕ.

²⁷ Τα μέτρα αυτά κοινοποιήθηκαν σύμφωνα με την οδηγία 98/34/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προτύπων και κανονισμών.

²⁸ Ανακοίνωση "Επενδύοντας στην έρευνα: το πρόγραμμα δράσης για την Ευρώπη" (COM (2003) 226 τελικό/2) της 04.06.2003.

δημόσιος τομέας έρευνας) και ως εκ τούτου αποτελεί καλό παράδειγμα εγγράφου πολιτικής της Επιτροπής, το οποίο εκφράζει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της ανταγωνιστικότητας.

Η ενίσχυση της έρευνας, η προαγωγή της καινοτομίας και η προώθηση της επιχειρηματικότητας αποτελούν, ωστόσο, τομείς **στους οποίους η πρόοδος εξαρτάται κυρίως από τα κράτη μέλη** και από τη βούλησή τους να λάβουν τις αναγκαίες αποφάσεις σε εθνικό επίπεδο. Και εδώ επίσης, τα κράτη μέλη πρέπει να εξετάσουν πώς οι εθνικές τους πολιτικές αλληλοεπηρεάζονται και επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα. Η **ανοικτή μέθοδος συντονισμού** αποτελεί πολύτιμο εργαλείο για την υπέρβαση του ζητήματος των αρμοδιοτήτων και για να μπορέσει η ΕΕ να συμβάλει στην πραγματοποίηση προόδου σε τομείς στους οποίους δεν διαθέτει νομοθετική εξουσία. Λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές διαφορές, συμβάλλει στην επίτευξη περισσότερης συνεκτικότητας/σύγκλισης των εθνικών πολιτικών για την επίτευξη των στόχων που έχει καθορίσει η ΕΕ, δημιουργώντας ένα μηχανισμό αμοιβαίας μάθησης ο οποίος βασίζεται στη διάδοση και την ανταλλαγή των καλών πρακτικών και στη συγκριτική αξιολόγηση σε συγκεκριμένους τομείς. Προβλέπει επίσης την περιοδική παρακολούθηση της προόδου που πραγματοποιείται μέσω του καθορισμού δεικτών, της στοχοθέτησης και της διενέργειας αξιολογήσεων από ομοτίμους.

Τα κράτη μέλη οφείλουν, ιδίως, να εντείνουν τις προσπάθειές τους στους ακόλουθους τομείς εφαρμογής της ανοικτής μεθόδου συντονισμού:

- Στην *πολιτική για τις επιχειρήσεις*, όπου το Νοέμβριο του 2002 το Συμβούλιο κάλεσε τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να συνεχίσουν να εργάζονται σε εθελοντική βάση για τη θέσπιση ποιοτικών και ποσοτικών στόχων σε επτά τομείς πολιτικής οι οποίοι είναι αποφασιστικής σημασίας για την ανταγωνιστικότητα και προσδιορίζονται στον πίνακα αποτελεσμάτων επιχειρήσεων και να εξετάσουν τις δυνατότητες διοργάνωσης περιοδικής παρακολούθησης, ανάλυσης και αξιολόγησης από ομοτίμους για τη συζήτηση των πολιτικών που αναπτύσσονται στα κράτη μέλη. Το Συμβούλιο κάλεσε επίσης τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να δώσουν νέα ώθηση στην προώθηση της επιχειρηματικότητας και των μικρών επιχειρήσεων καθορίζοντας ποσοτικούς και ποιοτικούς στόχους στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Χάρτη για τις μικρές επιχειρήσεις ώστε να μπορέσει να αξιολογηθεί η πρόοδος που πραγματοποιήθηκε πριν από το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το 2004.
- Στον τομέα της *καινοτομίας*, όπου τα κράτη μέλη και η Επιτροπή πρέπει να εντείνουν τη συνεργασία τους έτσι ώστε να ενισχύσουν τις υπάρχουσες διαδικασίες για το συντονισμό των πολιτικών για την καινοτομία σε εθνικό επίπεδο, στο πλαίσιο του Διαγράμματος Τάσεων για την Καινοτομία. Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή πρέπει επίσης να δημιουργήσουν ένα πλαίσιο κοινών στόχων για την ενίσχυση της καινοτομίας στην ΕΕ και ένα μηχανισμό αξιολόγησης της προόδου.
- Και πιο πρόσφατα στον τομέα της *πολιτικής για την έρευνα και την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας*. Στον τομέα αυτό, το Συμβούλιο κάλεσε τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να χρησιμοποιήσουν την ανοικτή μέθοδο συντονισμού ως εργαλείο για το συμερισμό της εμπειρίας, την προετοιμασία αμοιβαία συνεκτικών μεταρρυθμίσεων για πρόοδο προς τους στόχους του 3% επένδυσης στην έρευνα και ιδίως να στηρίζουν την εφαρμογή εκείνων των τμημάτων του σχεδίου δράσης για την επένδυση στην έρευνα που εξαρτώνται από τα κράτη μέλη. Το ίδιο ισχύει για ενέργειες στον τομέα του ανθρώπινου δυναμικού για την έρευνα, ιδίως εκείνων που εμπίπτουν στη στρατηγική για την κινητικότητα στον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας και, πιο συγκεκριμένα, για τα επείγοντα

μέτρα που περιλαμβάνονται στην ανακοίνωση που εγκρίθηκε πρόσφατα για τις σταδιοδρομίες των ερευνητών²⁹.

Στο πλαίσιο αυτό, και συνεκτιμώντας τις διαρθρωτικές τους αδυναμίες, τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης απαιτούν άμεση μεταρρύθμιση έτσι ώστε να επιτευχθούν οι στρατηγικοί στόχοι της Λισσαβώνας³⁰.

5.4. Η συμβολή της Επιτροπής

Η Επιτροπή θα καταβάλει προσπάθειες ώστε να δώσει στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στα κράτη μέλη μία περισσότερο ολοκληρωμένη θεώρηση του έργου της στον τομέα της ανταγωνιστικότητας, μέσω του συστηματικού προσδιορισμού συνεργιών μεταξύ πολιτικών ενεργειών που συμβάλλουν άμεσα στην ανταγωνιστικότητα. Επί του παρόντος, διεξάγει μια “άσκηση αναλυτικής εξέτασης” των περισσότερων πολιτικών της ΕΕ για να προσδιορίσει τις προτεραιότητες για τη βελτίωση της συμβολής τους στην ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας.

Στο πλαίσιο των εργασιών της για την ανταγωνιστικότητα, η Επιτροπή θα παρέχει πρώτα αναλύσεις σε οριζόντιο και σε τομεακό επίπεδο για να προσδιορίσει την ανάγκη για δράση. Μόνο τότε θα λάβει τα αναγκαία μέτρα στον κανονιστικό τομέα καθώς και στον τομέα της έρευνας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας.

Τέλος, η Επιτροπή σκοπεύει να τονίσει περισσότερο τις προτάσεις εκείνες για τις οποίες θα πραγματοποιήσει εκτεταμένη αξιολόγηση του αντικτύπου κατά την παρουσίαση του ετήσιου προγράμματος εργασίας της. Το Παράρτημα 1 παρέχει περισσότερες λεπτομέρειες με στόχο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας που η Επιτροπή σκοπεύει να ξεκινήσει ή να συνεχίσει στο επόμενο 12μηνο.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο συνεχιζόμενος διαρθρωτικός μετασχηματισμός των οικονομιών μας, με έναν ολοένα αυξανόμενο ρόλο για τον τομέα των υπηρεσιών, είναι αναπόφευκτος από οικονομική άποψη. Μαζί του, αναμένεται να συμβούν ορισμένες μετεγκαταστάσεις και άλλες προσαρμογές. Όλα αυτά προξενούν κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα σε όσους επηρεάζονται άμεσα. Η αυξανόμενη σημασία των υπηρεσιών στην οικονομία δεν σημαίνει ότι η βιομηχανική παραγωγή πρέπει να ελαττωθεί. Είναι αλήθεια ότι, έως σήμερα, η διαδικασία αυτή ήταν συνδεδεμένη με μια συνεχή αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής -παρά τη μείωση της απασχόλησης στη βιομηχανία- που έγινε δυνατή μέσω της σταθερής αύξησης της παραγωγικότητας της βιομηχανίας.

Η επιβράδυνση της αύξησης της παραγωγικότητας στην Ευρώπη αντιπροσωπεύει απώλεια ανταγωνιστικότητας. Πρόκειται για σοβαρή αιτία ανησυχίας λόγω των κινδύνων που ενέχει για τις επιδόσεις της βιομηχανίας μας και για την ικανότητά μας να χειριστούμε τη διαρθρωτική προσαρμογή· γιατί η απώλεια της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας και η αποβιομηχάνιση είναι οι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος.

²⁹ Ανακοίνωση "Ερευνητές στον Ευρωπαϊκό χώρο έρευνας: Ένα επάγγελμα, πληθώρα σταδιοδρομιών" COM (2003) 436 της 18.07.2003.

³⁰ βλ. υποσημείωση 10.

Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία, δεν υπάρχουν, προς το παρόν, ατράνταχτες αποδείξεις ότι η Ευρώπη διέρχεται περίοδο αποβιομηχάνισης με την απόλυτη έννοια του όρου. Ωστόσο, η τρέχουσα διαρθρωτική προσαρμογή των οικονομιών μας προξενεί προβλήματα στις τοπικές οικονομίες, παρά το ότι η εθνική οικονομία ωφελείται από τη βελτιωμένη διάθεση των πόρων. Για να διευκολυνθεί αυτή η διαδικασία και για να αυξηθεί η δημιουργία απασχόλησης είναι ουσιώδες να αυξηθεί το δυναμικό της παραγωγικότητάς μας και να δοθεί ώθηση στην ανταγωνιστικότητά μας. Για τον σκοπό αυτό, οι επενδύσεις στην έρευνα, στην καινοτομία, στην κατάρτιση και στις ΤΠΕ, καθώς και η αναδιοργάνωση της εργασίας, αποτελούν ζωτικές συνιστώσες της διαδικασίας μετάβασης. Τέλος, είναι ουσιαστικής σημασίας να προβλέπουμε και να είμαστε καλύτερα προετοιμασμένοι για την αντιμετώπιση τέτοιων προκλήσεων προσαρμογής.

Η παρούσα ανακοίνωση είναι απλώς μια προκαταρκτική ανάλυση αυτών των εξελίξεων. Τους επόμενους μήνες, η Επιτροπή σκοπεύει να εμβαθύνει περαιτέρω την ανάλυση αυτή και να υποβάλει προτάσεις με την ευκαιρία των επόμενων ενεργειών της ανακοίνωσής της για τη βιομηχανική πολιτική. Οι προτάσεις αυτές θα τεθούν, επίσης, εντός του πλαισίου των εργασιών προετοιμασίας των μελλοντικών Οικονομικών Προοπτικών, που θα έχουν στόχο να παρέχουν ένα πολιτικό σχέδιο για τη διευρυμένη Ένωση από το 2006 και μετά.

Η Επιτροπή έχει επανειλημμένα αναγνωρίσει τη σημασία της ανταγωνιστικότητας για τις επιδόσεις της οικονομίας μας. Θα εξακολουθήσει να επιμένει ως προς τη σημασία της αύξησης της ανταγωνιστικότητας και θα εκμεταλλευθεί την ευκαιρία για να ασχοληθεί εκ νέου με αυτό το ζήτημα στην επερχόμενη έκθεση της άνοιξης του 2004.

Έχει επίσης ζωτική σημασία το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να αποφασίσουν σχετικά με τις σημαντικές προτάσεις που εκκρεμούν ενώπιόν τους και οι οποίες επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα. Ζωτική σημασία έχει, επίσης, και τα δύο αυτά όργανα να συνεκτιμήσουν πλήρως τις επιπτώσεις όλων των αποφάσεών τους στην ανταγωνιστικότητα.. Στον τομέα αυτόν, το Συμβούλιο έχει αναθέσει ένα σημαντικό καθήκον στο Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας, καθώς πρέπει να πραγματοποιούνται διαβουλεύσεις με αυτό και πρέπει να γνωμοδοτεί για σημαντικές προτάσεις που δεν εμπίπτουν στην άμεση αρμοδιότητά του. Για να εκτελέσει αυτό το καθήκον, το Συμβούλιο πρέπει να εξετάσει τον τρόπο διάδρασης μεταξύ των διαφορετικών στοιχείων του. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει ήδη αναπτύξει τέτοιους μηχανισμούς.

Η ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα επηρεάζεται επίσης από τις πολιτικές σε εθνικό επίπεδο. Οικονομική ολοκλήρωση σημαίνει ότι η ανταγωνιστικότητα του συνόλου δεν μπορεί να διαχωριστεί από την ανταγωνιστικότητα των μερών. Αν κάθε κράτος μέλος δεν λάβει τα μέτρα που απαιτούνται σε εθνικό επίπεδο, η ανταγωνιστικότητα της ΕΕ δεν θα εξασφαλιστεί.

Από την πλευρά της, η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να παρέχει αναλύσεις με σκοπό να προσδιορίζονται βασικά ζητήματα ανταγωνιστικότητας. Όποτε χρειάζεται, θα υποβάλλει κατάλληλες προτάσεις, αφού μελετήσει εναλλακτικές οδούς αντί της νομοθεσίας, πραγματοποιήσει δημόσια διαβούλευση με τους ενδιαφερομένους και διεξαγάγει αξιολόγηση του αντικτύπου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1:

Δραστηριότητες και πρωτοβουλίες που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα

1. Η βιομηχανική πολιτική ως μέσο αντιμετώπισης των προκλήσεων για τη βιομηχανία της ΕΕ

Η εμπεριστατωμένη ανάλυση και η τακτική παρακολούθηση της κατάστασης συγκεκριμένων κλάδων επιτρέπουν στην Επιτροπή να εντοπίσει τις ενέργειες που απαιτούνται ώστε να διασφαλιστεί η ύπαρξη των συνθηκών εκείνων που παρέχουν στη βιομηχανία τη δυνατότητα να αναπτύσσει και να αξιοποιεί το ανταγωνιστικό δυναμικό της. Στην ανακοίνωσή της του Δεκεμβρίου 2002 για τη βιομηχανική πολιτική, η Επιτροπή δήλωσε ότι οι περισσότερες πολιτικές της ΕΕ μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος στο οποίο οι επιχειρήσεις θα ευδοκιμούν, δημιουργώντας έτσι τις συνθήκες που θα βοηθήσουν την Ευρώπη να ανταποκριθεί στις προκλήσεις που έθεσε η ίδια στη Λισσαβόνα και το Γκέτεμποργκ. Η Επιτροπή υπογράμμισε ιδιαίτερα την ανάγκη να ακολουθηθεί μία **ισόρροπη προσέγγιση στη στρατηγική της ΕΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη** και να εξασφαλιστεί ότι ένας πυλώνας της βιώσιμης ανάπτυξης δεν θα αναπτύσσεται εις βάρος των άλλων.

Το 2003, η Επιτροπή πραγματοποίησε **άσκηση εσωτερικής αναλυτικής εξέτασης** των περισσότερων πολιτικών της ΕΕ. Αναλύθηκαν έτσι ορισμένα οριζόντια ζητήματα βάσει των διαφόρων πολιτικών, όπως ο **ρόλος της γνώσης ως παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης και μεγέθυνσης ή η αλληλεπίδραση μεταξύ της αύξησης της παραγωγικότητας και της αύξησης του ποσοστού απασχόλησης**. Μια άλλη άσκηση επικεντρώθηκε στην **ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας και στην προστασία του περιβάλλοντος** και στόχευε στην αύξηση της σύγκλισης των αναλύσεων που στηρίζουν την περιβαλλοντική πολιτική και τη βιομηχανική πολιτική. Η αναλυτική εξέταση προσδιόρισε επίσης πιθανότητες για βελτίωση της συμβολής των πολιτικών της ΕΕ στην ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας, με ταυτόχρονο σεβασμό των πρωταρχικών στόχων αυτών των πολιτικών. Ως αποτέλεσμα της διαδικασίας αυτής, η Επιτροπή εντόπισε κάποιες δυνατότητες για συνεργίες, όπως στα ακόλουθα παραδείγματα:

- **Περιφερειακή πολιτική:** Αντιμετώπιση των βιομηχανικών συνεπειών της διεύρυνσης, κυρίως σε τομεακό επίπεδο· καλύτερη ενθάρρυνση των περιφερειακών συστημάτων καινοτομίας.
- **Πολιτική έρευνας και ανάπτυξης:** τεχνολογικές πλατφόρμες ως κύρια πρωτοβουλία που θα συμβάλει στην ανταγωνιστικότητα των κλάδων, τόσο σε βασικούς τομείς τεχνολογίας όσο και σε ώριμους κλάδους.
- **Πολιτική για την κοινωνία της πληροφορίας:** ενθάρρυνση της ανάπτυξης, της έγκρισης και χρήσης ΤΠΕ που αποτελούν σημαντική πηγή αύξησης της παραγωγικότητας και αυξημένης αποδοτικότητας στο δημόσιο τομέα, μέσω τριών αξόνων: του σχεδίου δράσης eEurope για την ενθάρρυνση του ανταγωνισμού και της επένδυσης μέσω ενός προβλέψιμου νομικού περιβάλλοντος, και της ενθάρρυνσης της καινοτομίας μέσω της στήριξης της έρευνας και της ανάπτυξης.
- **Πολιτική εκπαίδευσης και κατάρτισης:** η πρόοδος ως προς την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων, τις ενέργειες παρακολούθησης των ελλείψεων ειδικοτήτων και την εξασφάλιση της προσφοράς ειδικευμένου εργατικού

δυναμικού, τις εταιρικές σχέσεις μεταξύ της εκπαιδευτικής και της επιχειρηματικής κοινότητας με σκοπό τη στήριξη της επιχειρηματικότητας· όλα τα παραπάνω θα ωφελούσαν τη βιομηχανία.

- **Εμπορική πολιτική:** Ανάπτυξη της εξωτερικής διάστασης της ενιαίας αγοράς, προωθώντας, για παράδειγμα, προσεγγίσεις της ΕΕ για τις τεχνικές κανονιστικές ρυθμίσεις και την αξιολόγηση της συμμόρφωσης· ενίσχυση της πρόσβασης των εξαγωγέων της ΕΕ σε αγορές τρίτων χωρών· όσον αφορά την υφαντουργία και τη βιομηχανία ειδών ένδυσης, βελτίωση των παραγόντων ανταγωνιστικότητας που συνδέονται με την καινοτομία, την έρευνα, τις δεξιότητες, την τεχνολογία και την προστιθέμενη αξία ως μέσων προσαρμογής, ιδίως στην προοπτική της κατάργησης των ποσοτώσεων που απομένουν στον τομέα της υφαντουργίας των ειδών ένδυσης.
- **Περιβαλλοντική πολιτική:** Διερεύνηση των εθελοντικών εναλλακτικών λύσεων για τις κανονιστικές ρυθμίσεις, ανάπτυξη μιας πολιτικής βιώσιμης παραγωγής και ανάλυση των όρων για περαιτέρω ανάπτυξη των οικολογικών βιομηχανιών, και εξισορρόπηση του βραχυπρόθεσμου κόστους και του μακροπρόθεσμου κέρδους από την ενίσχυση της προστασίας του περιβάλλοντος.
- **Πολιτική ανταγωνισμού:** Δυνατότητες ανάλυσης ενός φάσματος σημαντικών ζητημάτων για την ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας, όπως το ζήτημα της κατάλληλης γεωγραφικής αγοράς ή το πώς μπορεί να ενισχυθεί η καινοτομία και διάδοσή της με τρόπο συνεπή με τους κανόνες περί ανταγωνισμού.
- **Φορολογική πολιτική:** Η διερεύνηση της χρήσης της φορολογίας των ΜΜΕ στη χώρα τους θα μπορούσε να ανοίξει ένα δρόμο για τη διευκόλυνση της δημιουργίας, της ανάπτυξης και της μεταβίβασης επιχειρήσεων· η αύξηση της χρησιμοποίησης μιας ποικιλίας μέσων, όπου περιλαμβάνεται η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, θα βοηθήσει τα κράτη μέλη να εντοπίζουν τις χρήσιμες βελτιώσεις της φορολογικής αντιμετώπισης των επιχειρήσεων χωρίς να τίθενται προβλήματα αρμοδιοτήτων.
- **Εσωτερική αγορά:** Η βελτιστοποίηση των αμυντικών προμηθειών θα μπορούσε να εξασφαλίσει τεράστια οφέλη για τη βιομηχανία.
- **Πολιτική απασχόλησης:** Θα ήταν χρήσιμη η συζήτηση ζητημάτων ανταγωνιστικότητας στον τομεακό κοινωνικό διάλογο.
- **Πολιτική για την υγεία και την προστασία των καταναλωτών:** Εξασφάλιση ότι επιτυγχάνονται οι στόχοι του υψηλού επιπέδου υγείας και προστασίας των καταναλωτών χωρίς να επηρεάζεται η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, ιδιαίτερα των ΜΜΕ.
- **Πολιτικές μεταφορών και ενέργειας:** Θα πρέπει να προβλεφθούν οι μακροπρόθεσμες εξελίξεις στον τομέα της ενέργειας (ιδίως των επιπέδων τιμών) και στον τομέα των μεταφορών, όσον αφορά ιδιαιτέρως στον αντίκτυπό τους για την ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας. Επιπλέον, η ΕΕ θα προωθήσει τις προσεγγίσεις της όσον αφορά ζητήματα προτύπων σε διεθνή φόρα όπως ο ICAO ή ο IMO.

Η Επιτροπή προτίθεται να υποβάλει περισσότερο εμπειριστατωμένη έκθεση σχετικά με τα αποτελέσματα της διαδικασίας ελέγχου στις αρχές του 2004.

2. Η συνέχιση των εργασιών για ένα προβλέψιμο νομικό πλαίσιο

Η Επιτροπή θα συνεχίσει τις προσπάθειές της για τη βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου για τις επιχειρήσεις υποβάλλοντας προτάσεις για ορισμένες σημαντικές πρωτοβουλίες:

- *Μία ακμάζουσα εσωτερική αγορά αγαθών:* η Επιτροπή προτίθεται να υποβάλει διάφορες νομοθετικές προτάσεις που αποσκοπούν στην ενίσχυση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς προϊόντων. Μια πρόταση **κανονισμού για την εφαρμογή της αμοιβαίας αναγνώρισης** θα αποσκοπεί στη βελτίωση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων σε μη εναρμονισμένους τομείς. Η υποβολή μιας **πρότασης που θα αφορά πτυχές που ισχύουν για όλους τους τομείς οι οποίοι καλύπτονται από το «σύστημα νέας προσέγγισης»** θα επιτρέψει την ενίσχυση της συνέπειας των οδηγιών «νέας προσέγγισης» και τη βελτίωση της ομοιόμορφης εφαρμογής τους.
- *Εκσυγχρονισμένο καθεστώς κρατικών ενισχύσεων:* Η Επιτροπή έχει αναλάβει ορισμένες πρωτοβουλίες στο πλαίσιο των συνεχιζόμενων εργασιών της για τη μεταρρύθμιση και τον εκσυγχρονισμό των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων. Η διαδικασία αυτή αποσκοπεί στην απλούστευση της έγκρισης ενισχύσεων που προωθούν τους οικονομικούς στόχους της Κοινότητας, διατηρώντας παράλληλα αυστηρό έλεγχο των μορφών ενισχύσεων που προκαλούν περισσότερες στρεβλώσεις. Οι προτεινόμενες πρωτοβουλίες περιλαμβάνουν τα εξής:
 - Θα υποβάλει πρόταση για σχέδιο κανονισμού που διευρύνει την **απαλλαγή κατά κατηγορίες για τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και την ανάπτυξη στις ΜΜΕ**, ο οποίος αναμένεται να εγκριθεί στις αρχές του 2004. Ο κανονισμός αυτός θα απλουστεύσει σημαντικά την εφαρμογή των συστημάτων για την υποστήριξη των επενδύσεων από τις ΜΜΕ στην έρευνα και την ανάπτυξη στα κράτη μέλη.
 - Οι κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας για τις **κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση** προβληματικών επιχειρήσεων θα αναθεωρηθούν προκειμένου να επιταχυνθεί η έγκριση των μέτρων διάσωσης, ελαχιστοποιώντας συγχρόνως τις αρνητικές συνέπειες των πλέον μακροπρόθεσμων μέτρων αναδιάρθρωσης στο ανταγωνιστικό περιβάλλον.
 - Η Επιτροπή προτίθεται να αρχίσει διαβουλεύσεις με τα κράτη μέλη πριν από το τέλος του 2003 σχετικά με μια πολύ απλουστευμένη προσέγγιση για την αξιολόγηση ορισμένων τύπων ενισχύσεων για τις οποίες μπορεί να θεωρηθεί, λόγω του ύψους τους ή των τομέων στους οποίους χορηγούνται, ότι δεν είναι πιθανό να έχουν σημαντικές συνέπειες για τον ανταγωνισμό ή το εμπόριο στο εσωτερικό της Κοινότητας. Αυτό αφορά ιδιαιτέρως τις ενισχύσεις που προορίζονται για την επίτευξη σημαντικών κοινοτικών στόχων, όπως η προώθηση της έρευνας και της ανάπτυξης, η προστασία του περιβάλλοντος, η δημιουργία νέων και καλύτερων θέσεων απασχόλησης, η προώθηση της κατάρτισης και η προώθηση των ΜΜΕ».
- *Μία πραγματική εσωτερική αγορά υπηρεσιών:* το μερίδιο των υπηρεσιών ανέρχεται στο 70 % περίπου του ΑΕΠ και της απασχόλησης στην ΕΕ. Ωστόσο, σε πολλούς τομείς υπηρεσιών - όπως στον τουρισμό, στις διανομές, στα τεχνικά και οικοδομικά έργα, στη μηχανική, στην παροχή συμβουλών και στα γραφεία εύρεσης εργασίας - η εσωτερική

αγορά πόρρω απέχει από το να είναι πραγματικότητα. Ο νομικός κατακερματισμός δεν επιτρέπει στους παρόχους υπηρεσιών να πραγματοποιούν οικονομίες κλίμακας, προκαλεί απώλειες στην ανταγωνιστικότητα, αποτελεί τροχοπέδη για τον ανταγωνισμό και δεν επιτρέπει την ανάπτυξη των δυνατοτήτων του τομέα των υπηρεσιών ώστε να δημιουργεί περισσότερο δυναμικούς επιχειρηματίες και περισσότερες θέσεις εργασίας. Πριν από το τέλος του 2003, η Επιτροπή θα υποβάλει **πρόταση οδηγίας για τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά**, η οποία θα καθορίζει ένα νομικό πλαίσιο για την παροχή διασυνοριακών υπηρεσιών μεταξύ των κρατών μελών. Η πρόταση θα συμπληρώνεται από μη νομοθετικά μέτρα τα οποία αποσκοπούν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των υπηρεσιών που αφορούν τις επιχειρήσεις και στην προώθηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στους τομείς αυτούς. Μια άλλη πρόταση θα **επεκτείνει το σύστημα της κοινοποίησης της εθνικής νομοθεσίας, που εφαρμόζεται σήμερα στον τομέα των αγαθών και των τηλεπικοινωνιών, ώστε να περιλαμβάνει και τον τομέα των υπηρεσιών**. Τα κράτη μέλη πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στην ταχεία έγκριση και μεταφορά των προτάσεων αυτών, προκειμένου αυτές να έχουν πραγματικά αποτελέσματα στην οικονομία της ΕΕ πριν από την προθεσμία του 2010 που καθορίστηκε στη Λισσαβόνα. Δεν αρκεί, όμως, να επικεντρωθούν οι προσπάθειες στην πρόταση που πρόκειται να υποβληθεί σχετικά με τις υπηρεσίες. Η **οδηγία για την αμοιβαία αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων, ο κανονισμός για την προώθηση των πωλήσεων** καθώς και η οδηγία πλαίσιο **για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές** σχετίζονται έντονα με την πρόταση οδηγίας για τις υπηρεσίες και είναι αποφασιστικής σημασίας για τις προσπάθειες να καταστεί πραγματικότητα η εσωτερική αγορά υπηρεσιών.

- *Ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών*: η ολοκλήρωση των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και των αγορών θα λειτουργήσει ως καταλύτης για την ανταγωνιστικότητα και τη μεγέθυνση σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Θα μειώσει το κόστος του κεφαλαίου για τις επιχειρήσεις, ιδίως για νέες, καινοτόμες επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις υψηλής τεχνολογίας. Καθώς 36 από τα 42 μέτρα που προβλέπονται στο σχέδιο δράσης για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες έχουν ήδη εγκριθεί, η μεταρρύθμιση στον τομέα αυτόν έχει ήδη προχωρήσει. Το 2004 η Επιτροπή θα υποβάλει τις τελευταίες προτάσεις που προβλέπονται στο σχέδιο δράσης, περιλαμβανομένης μιας πρότασης για νέα οδηγία **περί επάρκειας των ιδίων κεφαλαίων** και θα δρομολογήσει συζητήσεις, με τη συμμετοχή όλων των σημαντικών ενδιαφερόμενων φορέων, με σκοπό την αξιολόγηση του βαθμού ολοκλήρωσης των χρηματοπιστωτικών αγορών της ΕΕ.
- Πολλά πρέπει να γίνουν ακόμη στον *τομέα του λιανικού εμπορίου*, όσον αφορά τα αγαθά αλλά και τις υπηρεσίες, για να διασφαλιστεί η ορθή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και να ενισχυθούν οι διασυνοριακές συναλλαγές. Η Επιτροπή έχει ήδη δεσμευθεί για την **ανασκόπηση του υπάρχοντος κεκτημένου για την προστασία των καταναλωτών** για να αντιμετωπίσει φραγμούς για την εσωτερική αγορά και τομείς που θα μπορούσαν να απλοποιηθούν ή να απλουστευθούν. Το 2004, η Επιτροπή θα ορίσει μια στρατηγική και ένα πρόγραμμα εργασιών για την ανασκόπηση αυτή.

3. Η προαγωγή της έρευνας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας

Βασίζομενη σε πρωτοβουλίες και ενέργειες που άρχισαν το 2002 και το 2003, η Επιτροπή θα συνεχίσει τις προσπάθειες και θα διατυπώσει προτάσεις για την ενίσχυση της έρευνας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας σε όλη την ΕΕ.

- Στο πλαίσιο των προσπαθειών της για τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας, η Επιτροπή δημιουργεί τις **ευρωπαϊκές πλατφόρμες τεχνολογίας**³¹ σε βασικούς τομείς τεχνολογικής ανάπτυξης. Οι ευρωπαϊκές πλατφόρμες τεχνολογίας συγκεντρώνουν διάφορους παράγοντες του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και υλοποιούν ένα κοινό όραμα για την ανάπτυξη και τη χρήση βασικών τεχνολογιών στην Ευρώπη. Στόχος τους είναι να ενθαρρυνθεί η αυξημένη και πιο αποτελεσματική κινητοποίηση των ερευνητικών προσπαθειών και να αντιμετωπιστούν οι φραγμοί μη τεχνικής φύσης. Μπορούν επίσης να αποτελέσουν πολύτιμη συμβολή στο έργο που αφορά την τομεακή ανταγωνιστικότητα.

Στις αρχές του Σεπτεμβρίου, βασιζόμενοι στις αρχικές εμπειρίες των ευρωπαϊκών πλατφορμών τεχνολογίας στους τομείς της αεροναυτικής και των σιδηροδρομικών μεταφορών, η Επιτροπή δρομολόγησε μια **Ευρωπαϊκή Εταιρική Σχέση για τη βιώσιμη οικονομία του υδρογόνου** για να συμβάλει στην ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής για αυτό το καίριας σημασίας καύσιμο του μέλλοντος. Δημιουργούνται περαιτέρω πλατφόρμες τεχνολογίας σε βασικούς τομείς³² και καταρτίζεται μία πρώτη έκθεση προόδου. Έως τον Ιούνιο του 2004 θα έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία δρομολόγησης ενός πρώτου κύματος ευρωπαϊκών πλατφορμών τεχνολογίας.

- Οι εργασίες για τη δημιουργία ευρωπαϊκών στρατηγικών ή την ενίσχυση της κοινής ανάπτυξης τεχνολογίας σε τομείς σχετικούς με το διάστημα και την άμυνα και τομείς που συνδέονται με την ασφάλεια θα συνεχιστούν, με στόχο τη διασφάλιση μιας ανταγωνιστικής βιομηχανικής βάσης στους τομείς αυτούς μακροπρόθεσμα:

- Η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ευρωπαϊκή άμυνα – βιομηχανικά θέματα και θέματα αγοράς»³³ βοήθησε στο να προσελκύσει την προσοχή στα πλεονεκτήματα της δημιουργίας μιας εσωτερικής αγοράς για αμυντικά προϊόντα και την ανάγκη για αύξηση της συνεργασίας στις προμήθειες, καθώς και στην έρευνα τη σχετική με την άμυνα και τα ζητήματα που συνδέονται με την ασφάλεια. Ως αποτέλεσμα, η Επιτροπή θα υποβάλει το 2004 μια **Πράσινη Βίβλο για τις κρατικές προμήθειες στον τομέα της άμυνας** καθώς και ένα **ευρωπαϊκό εγχειρίδιο για την τυποποίηση στην άμυνα** (που θα χρησιμοποιείται για συμβάσεις αμυντικών προμηθειών). Συγκροτήθηκε μία "ομάδα προσωπικοτήτων" για να **αναπτύξει ένα όραμα και για να παράσχει καθοδήγηση στον προσανατολισμό για ένα μελλοντικό πρόγραμμα έρευνας σχετικό με την ασφάλεια**. Σ' αυτό το πνεύμα, τον Δεκέμβριο του 2003 θα προταθεί μια προπαρασκευαστική ενέργεια για την έρευνα τη σχετική με ζητήματα ασφάλειας, με προϋπολογισμό 65 εκατ. ευρώ για το διάστημα από 2004 έως 2006. Η πρόταση αναμένεται να εγκριθεί και να δρομολογηθεί στις αρχές του 2004. Τέλος, η Επιτροπή θα συμβάλλει στις εργασίες για τη δημιουργία, κατά τη διάρκεια του 2004, ενός **οργανισμού στον τομέα της ανάπτυξης των ικανοτήτων άμυνας, της έρευνας, των αγορών και του εξοπλισμού**, όπως αποφασίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου του 2003.
- Η διαστημική βιομηχανία είναι μια βιομηχανία γενικής εφαρμογής - μία βιομηχανία που δημιουργεί νέες δυνατότητες - η οποία συμβάλλει στην εφαρμογή

³¹ Όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση "Επενδύσεις στην έρευνα: σχέδιο δράσης για την Ευρώπη" (COM(2003)226 τελικό/2) της 04.06.2003 και στην πρωτοβουλία για την ανάπτυξη της Επιτροπής.

³² Για παράδειγμα γονιδιοματική των φυτών, οδικές μεταφορές, συγκεκριμένοι τομείς της νανοτεχνολογίας και των ΤΠΕ, καθώς και χάλυβας.

³³ Ανακοίνωση «Ευρωπαϊκή Άμυνα – βιομηχανικά θέματα και θέματα αγοράς: για να χαραχθεί μια πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα του αμυντικού εξοπλισμού» (COM(2003)113 τελικό της 11.3.2003).

ενός ευρέος φάσματος κοινοτικών πολιτικών, από το περιβάλλον, τη γεωργία και τις μεταφορές έως τη συνεργασία για την ανάπτυξη και τις εξωτερικές σχέσεις και έχει τεράστιες κοινωνικές, οικονομικές και εμπορικές δυνατότητες. Η **Λευκή Βίβλος για την ευρωπαϊκή διαστημική πολιτική**³⁴, είναι μια πρόσκληση για την κινητοποίηση όλων των ενδιαφερομένων ώστε να ανακαλυφθούν νέοι στόχοι και να αντιμετωπιστούν νέες προκλήσεις. Περιλαμβάνει μια στρατηγική, βασικές κατευθυντήριες γραμμές για τους ρόλους και τις αρμοδιότητες των κύριων παραγόντων, ένα πρόγραμμα δράσης, και αρχικές σκέψεις σχετικά με τους πόρους. Οι στόχοι πολιτικής περιλαμβάνουν ένα ασφαλέστερο και περισσότερο προβλέψιμο πλαίσιο, εντός του οποίου οι ενδιαφερόμενοι φορείς θα μπορούν να προγραμματίζουν, να επενδύουν και να επεκτείνουν το μερίδιό τους σε ταχέως αναπτυσσόμενες εμπορικές και θεσμικές αγορές. Το διεθνές πρόγραμμα **GALILEO** για τη ραδιοπλοήγηση μέσω δορυφόρου, το **GMES** (σύστημα παγκόσμιας παρακολούθησης για το περιβάλλον και την ασφάλεια) και η δυνατότητά του να παρέχει πρόσβαση στην ευρεία ζώνη σε απομακρυσμένες και αγροτικές περιοχές μαζί με άλλες τεχνολογίες για τη γεφύρωση του «ψηφιακού χάσματος» είναι μεταξύ των δραστηριοτήτων που καλύπτονται από τη Λευκή Βίβλο. Ο μηχανισμός που προβλέπεται στη συμφωνία πλαίσιο μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της ΕΥΔ θα αποβεί προς όφελος και των δύο πρωτοβουλιών.

- Στους τομείς των βιοεπιστημών και της βιοτεχνολογίας, που είναι ένας βασικός πυλώνας της αναδυόμενης οικονομίας της γνώσης, η Επιτροπή θέσπισε ένα πλαίσιο για δράση στον τομέα αυτόν με την ανακοίνωσή της για τις βιοεπιστήμες και την βιοτεχνολογία³⁵. Το πρόγραμμα δράσης της ανακοίνωσης, που περιλαμβάνει 30 σημεία, ορίζει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας η οποία αποσκοπεί στην εκμετάλλευση του δυναμικού έρευνας και καινοτομίας ενώ παράλληλα θα διευρύνει το πεδίο ώστε να περιλαμβάνονται ζητήματα κοινωνίας και κανονιστικών θεμάτων. Η έλλειψη επαρκούς προσφοράς κεφαλαίων είναι σημαντικός περιορισμός για την ανάπτυξη και την παγίωση των εταιρειών βιοτεχνολογίας από το στάδιο εκκίνησης σε πιο ώριμα στάδια. Η πρόοδος πρέπει να βασιστεί σε μια δράση συνεργασίας της Επιτροπής, του ομίλου ΕΤΕπ και των κρατών μελών, που θα εξετάσει τα μέσα που διαθέτουν, τα οποία καλύπτουν όλο το φάσμα από τα επενδυτικά ταμεία ως το δημοσιονομικό πλαίσιο, για να βελτιωθεί η χρήση των υφισταμένων δυνατοτήτων. Στον τομέα αυτόν όπως και σε άλλες βιομηχανίες που βασίζονται στην έρευνα και άκρως καινοτόμες βιομηχανίες, θεμελιώδη σημασία έχει μια ευρωπαϊκή αγορά επιχειρηματικού κεφαλαίου που να λειτουργεί σωστά.
- Η Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) θα συνεχίσουν τη στενή συνεργασία τους για να εξασφαλίσουν τη συμπληρωματικότητα και τη συνεργία μεταξύ των μέσων που διαθέτει καθεμία για την προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας. Η ΕΤΕπ έχει προγραμματίσει την ουσιαστική αύξηση των κονδυλίων που διαθέτει υπέρ των επενδύσεων για την έρευνα και την καινοτομία, από 15,3 δισ. ευρώ από το 2000 σε περισσότερα από 50 δισ. ευρώ κατά την επόμενη δεκαετία στο πλαίσιο της νέας «πρωτοβουλίας καινοτομία 2010» (i2010i). Επιπλέον, οι προσπάθειες θα επικεντρωθούν στη βελτιστοποίηση της χρήσης του ευρέος φάσματος μέσων που δημιουργεί η ΕΤΕπ για

³⁴ Λευκή βίβλος «Διάστημα: ένα νέο ευρωπαϊκό σύνολο για μια επεκτεινόμενη Ένωση. Πρόγραμμα δράσης για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής διαστημικής πολιτικής», COM(2003)673 της 11.11.2003.

³⁵ Ανακοίνωση «Βιοεπιστήμες και Βιοτεχνολογία: μια στρατηγική για την Ευρώπη» COM(2002)27 τελικό της 23.1.2002.

να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες των εταιρειών στα διάφορα στάδια της ανάπτυξής τους, ιδίως για τη χρηματοδότηση μεγάλων διεθνικών σχεδίων ΕΑ (δηλαδή στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας για την ανάπτυξη) καθώς και για τη βελτίωση της πρόσβασης σε επιχειρηματικό κεφάλαιο για εταιρείες υψηλής ανάπτυξης σε τομείς που βασίζονται στην τεχνολογία.

- Για να διασφαλιστεί η συνεκτικότητα με τους στόχους βιομηχανικής πολιτικής και το σχέδιο δράσης για τις επενδύσεις στην έρευνα, η Επιτροπή θα εντοπίσει, στο πλαίσιο του προσεχούς **σχεδίου δράσης για την καινοτομία**, κριτήρια για τον ορισμό καινοτόμων επιχειρήσεων που θα επιτρέπουν την πιο αποτελεσματική εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών και την καλύτερη στοχοθέτηση των εθνικών πρωτοβουλιών που έχουν αντίκτυπο στην καινοτομία. Αυτό το κοινοτικό πλαίσιο αναμένεται επίσης ότι θα ενισχύσει την εμφάνιση μιας ευρωπαϊκής συναίνεσης σχετικά με «την επιτακτική ανάγκη για καινοτομία», επιτρέποντας τον προσδιορισμό επακριβών και ποσοτικοποιημένων στόχων που θα σχετίζονται με το κανονιστικό περιβάλλον και ενθαρρύνοντας τα μέτρα υποστήριξης. Το σχέδιο δράσης αναμένεται ότι **θα κινητοποιήσει τους παράγοντες καινοτομίας** και θα συντονίσει τις προσπάθειές τους μέσω μιας σειράς μέτρων σχεδιασμένων για να συμπληρώσουν την **έννοια ενός ευρωπαϊκού χώρου έρευνας και καινοτομίας**, αναπτύσσοντας το χώρο αυτό με σκοπό την ενίσχυση της διεθνικής μεταφοράς τεχνολογίας και την αύξηση του αριθμού και της αποτελεσματικότητας των ομίλων καινοτομίας στην Ευρώπη. Αυτό αφορά, για παράδειγμα, πρωτοβουλίες για τη δημιουργία ενός «ευρωπαϊκού δικτύου δικτύων» στον τομέα της μεταφοράς τεχνολογίας, με εξασφάλιση επαγγελματικού χαρακτήρα για τις τοπικές και περιφερειακές δομές δικτύων και υποστήριξης για εταιρείες, μέσω, για παράδειγμα, χαρτών ποιότητας, σημάτων αριστείας ή κατάρτισης στον τομέα της πνευματικής ιδιοκτησίας, τη διασύνδεση ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών με άλλες διεθνείς ενέργειες όπως το EUREKA, τον εντοπισμό ορθών πρακτικών ή ενδεχομένως ένα χάρτη ποιότητας για τους ομίλους καινοτομίας) που θα αφορά τους σχετικούς τομείς). Η καινοτομία είναι ένα πολυδιάστατο φαινόμενο, και οι ενέργειες αυτές θα καλύπτουν επομένως και τις μη τεχνολογικές πτυχές της καινοτομίας, όπως η **καινοτομία στη διοίκηση επιχειρήσεων ή το σχέδιο**.
- Η **Πράσινη Βίβλος για την επιχειρηματικότητα**, η οποία δημοσιεύθηκε στις αρχές του τρέχοντος έτους, δρομολόγησε μία ευρεία συζήτηση σχετικά με τις μεθόδους ενθάρρυνσης της επιχειρηματικής δραστηριότητας και της ανάπτυξης των επιχειρήσεων. Οι απαντήσεις που δόθηκαν στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης, η οποία πραγματοποιήθηκε έως τον Ιούνιο του 2003, κατέδειξαν την ανάγκη για μια ευρεία, συντονισμένη προσέγγιση με στόχο να καταστούν οι πρωτοβουλίες που λαμβάνονται σε διάφορους τομείς και επίπεδα πολιτικής συμβατές και αμοιβαία συμπληρωματικές. Το 2004 η Επιτροπή θα υποβάλει **σχέδιο δράσης με σκοπό την αντιμετώπιση των κύριων προκλήσεων που έχουν εντοπιστεί**. Το σχέδιο δράσης θα καλύπτει ένα φάσμα τομέων πολιτικής και θα αφορά τρεις τομείς: μείωση των φραγμών για τους επιχειρηματίες της Ευρώπης, και ιδιαίτερα τις ΜΜΕ· ελευθέρωση των φιλοδοξιών των επιχειρηματιών για ανάπτυξη· και ενθάρρυνση περισσότερων ατόμων να ιδρύσουν επιχειρήσεις. Θα δοθεί ιδιαίτερη προσοχή σε τομείς στους οποίους πρέπει γρήγορα να επιτευχθεί μετρήσιμη πρόοδος, όπως η εκπαίδευση σχετικά με την επιχειρηματικότητα, η ενίσχυση των ισολογισμών, η μεγαλύτερη προσοχή στις ανάγκες των ΜΜΕ, η κοινωνική προστασία των ΜΜΕ, η δημιουργία επιχειρηματικών δικτύων και η ενίσχυση των δικτύων υποστήριξης επιχειρήσεων.
- Τα **ευρωπαϊκά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης** παρουσιάζουν διαρθρωτικές αδυναμίες και απαιτούν επείγοντως μεταρρύθμιση για να επιτευχθεί ο στόχος της στρατηγικής της Λισσαβώνας. Χωρίς αποφασιστικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι τα ελλείμματα στον τομέα αυτόν θα αυξηθούν. Με βάση τα

συμπεράσματα των ομάδων εργασίας που ιδρύθηκαν στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «εκπαίδευση και κατάρτιση 2010» και τις εθνικές εκθέσεις για την εκπαίδευση, τη διά βίου μάθηση και την κινητικότητα, η Επιτροπή ανέπτυξε προτάσεις για μεταρρύθμιση που παρουσιάζονται στην πρόσφατα εκδοθείσα ανακοίνωσή της³⁶ σχετικά με το ζήτημα αυτό. Οι προτάσεις αυτές επικεντρώνονται σε τέσσερις μοχλούς προτεραιότητας: συγκέντρωση της μεταρρύθμισης για τις επενδύσεις σε καίρια σημεία σε κάθε χώρα· υλοποίηση της διά βίου μάθησης· δημιουργία μιας Ευρώπης για την εκπαίδευση και την κατάρτιση και εξασφάλιση, για την πρωτοβουλία «εκπαίδευση και κατάρτιση 2010», της θέσης που δικαιούται στην εφαρμογή της στρατηγικής της Λισσαβώνας.

- Το 2004, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα συνεχίσουν τη συζήτηση σχετικά με το πλαίσιο πολιτικής και το κανονιστικό πλαίσιο για παρεμβάσεις διαρθρωτικών ταμείων και ταμείων συνοχής μετά το 2006. Η υποστήριξη για την έρευνα, την καινοτομία και την επιχειρηματικότητα θα βρίσκεται στον πυρήνα των μελλοντικών στρατηγικών περιφερειακής ανάπτυξης.

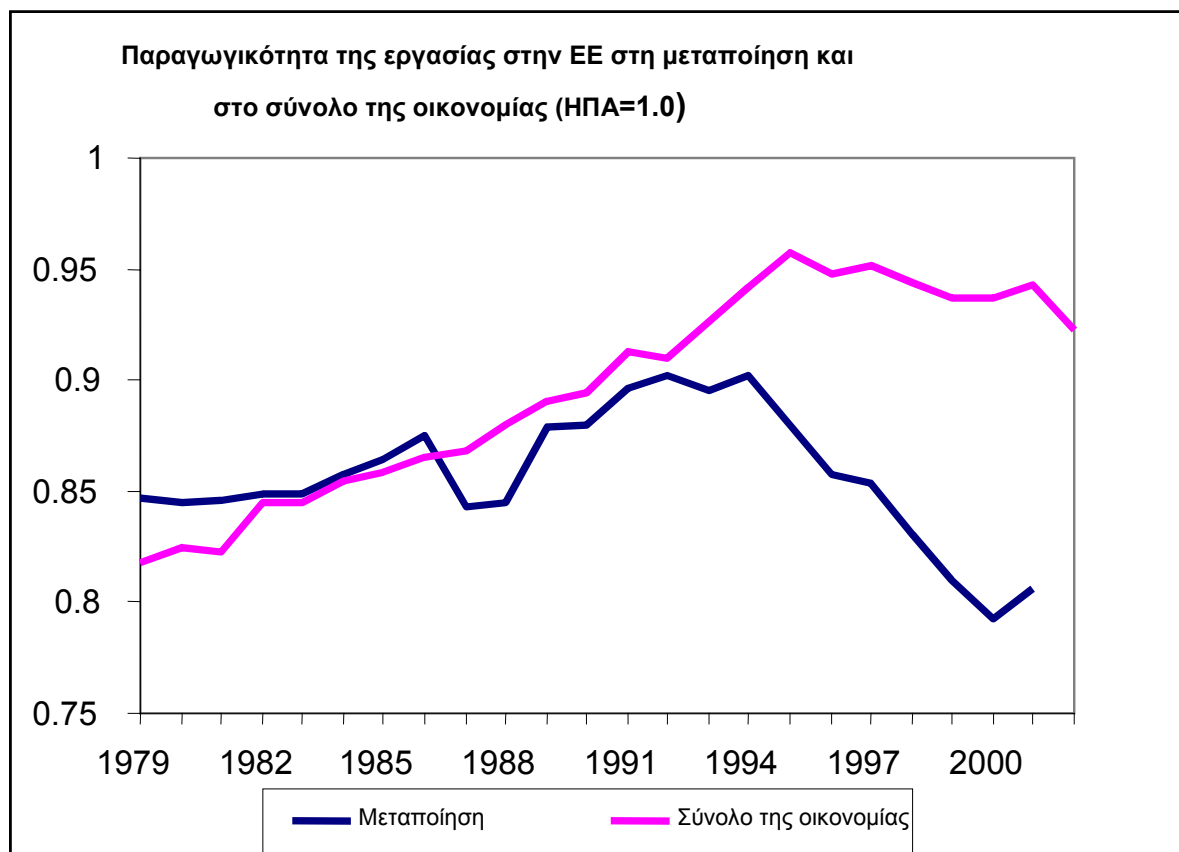
³⁶ Βλ. υποσημείωση 10.

Παράρτημα 2: Βασικά δεδομένα για τη μεταποιητική βιομηχανία							
	Αύξηση της προστιθέμενης αξίας, της απασχόλησης και της παραγωγικότητας της εργασίας, 1979-2001* (Σύνθετη ετήσια αύξηση %)			Μερίδιο του τομέα της μεταποίησης* (% της προστιθέμενης αξίας σε τιμές του 1995)		Εμπορικό ισοζύγιο της ΕΕ15 + (σε δισ. ευρώ)	
Βιομηχανικός τομέας	Προστιθέμενη αξία (σε τιμές του 1995)	Απασχόληση	Παραγωγικότητα της εργασίας	1979	2001	1989	2001
Ηλεκτρονικές λυχνίες	8.5	-0.1	8.6	0.2	1.0	δ.ε.δ.	δ.ε.δ.
Τηλεπικοινωνιακός εξοπλισμός	7.3	-1.2	8.6	0.4	1.6	δ.ε.δ.	δ.ε.δ.
Μηχανές γραφείου	7.4	-0.6	8.0	0.3	1.2	- 16.3	- 33.5
Δέκτες ραδιοφώνου και τηλεόρασης	3.9	-2.3	6.3	0.3	0.6	- 11.9	- 17.7
Ορυχεία και λατομεία	-0.2	-5.1	4.9	3.4	2.5	δ.ε.δ.	δ.ε.δ.
Χημικές ουσίες	3.4	-1.3	4.7	4.7	7.5	14.0	53.5
Άλλα όργανα	2.5	-1.8	4.4	0.4	0.5	δ.ε.δ.	δ.ε.δ.
Βασικά μέταλλα	0.7	-3.1	3.7	2.9	2.6	- 5.1	- 15.6
Ηλεκτροδότηση, παροχή φυσικού αερίου, υδροδότηση	2.2	-1.2	3.4	7.1	8.6	- 0.5	0.6
Είδη ένδυσης	-0.2	-3.4	3.2	2.2	1.6	- 9.1	- 29.1
Άλλες ηλεκτρικές μηχανές και συσκευές π.δ.κ.α.	2.5	-0.7	3.2	2.4	3.2	3.5	4.6
Ναυπήγηση και επισκευή πλοίων κάθε είδους	-0.1	-3.3	3.1	0.6	0.5	δ.ε.δ.	δ.ε.δ.
Χαρτοπολτός, χαρτί και προϊόντα από χαρτί	2.0	-1.0	3.0	1.8	2.1	0.8	5.3
Σιδηροδρομικός εξοπλισμός και εξοπλισμός μεταφορών	0.7	-2.1	2.8	0.4	0.3	34.7	68.3
Αεροσκάφη και διαστημόπλοια	2.1	-0.6	2.7	0.9	1.1	δ.ε.δ.	δ.ε.δ.
Επιστημονικά όργανα	2.4	-0.2	2.6	1.1	1.4	- 1.6	0.8
Κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα	-0.8	-3.2	2.3	3.7	2.3	- 0.2	- 0.8
Μη μεταλλικά ορυκτά προϊόντα	1.1	-1.3	2.3	3.6	3.4	5.4	7.6
Μηχανοκίνητα οχήματα	1.6	-0.7	2.3	4.5	4.8	16.7	43.3
Προϊόντα δέρματος και υπόδησης	-1.1	-3.3	2.2	1.4	0.9	0.9	- 3.0
Ξυλεία και προϊόντα ξύλου και φελλού	1.1	-1.0	2.1	1.7	1.6	- 4.4	- 4.8
Μονωμένα σύρματα	1.1	-1.0	2.1	0.3	0.3	δ.ε.δ.	δ.ε.δ.
Ελαστικό και πλαστικό	2.4	0.6	1.8	2.7	3.5	2.5	4.4
Τρόφιμα, ποτά και καπνός	1.1	-0.6	1.7	7.1	6.9	2.3	7.0
Τυποεκδοτικές δραστηριότητες	1.6	-0.1	1.7	3.7	4.0	1.7	3.1
Μηχανολογία	0.6	-1.1	1.7	7.7	6.7	δ.ε.δ.	δ.ε.δ.
Μεταλλικά προϊόντα	0.8	-0.8	1.6	6.7	6.1	5.4	6.9
Επιπλα και διάφορες μεταποιητικές βιομηχανίες· ανακύκλωση	0.4	-0.7	1.1	3.2	2.7	2.0	- 6.2
Δύλιση πετρελαιοειδών, οπτάνθρακας και πυρηνικά καύσιμα	-3.6	-2.0	-1.7	2.8	0.9	- 7.5	- 6.4

Πηγή: * M. O'Mahoney και B. van Ark (έκδ., 2003): EU Productivity and Competitiveness: An Industry Perspective Can Europe Resume the Catching-up Process?, μελέτη που εκπονήθηκε για τη Γενική Διεύθυνση Επιχειρήσεις, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, υπό έκδοση. + Eurostat: Πανόραμα ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, έκδοση 2002· δ.ε.δ. =δεν είναι διαθέσιμη.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3:

Η Επιβράδυνση της ανάπτυξης της παραγωγικότητας στον τομέα της μεταποίησης στην ΕΕ κατά τα πρόσφατα έτη αντικατοπτρίζεται επίσης στο σημαντικό άνοιγμα του χάσματος παραγωγικότητας σε σχέση με τις ΗΠΑ

Πηγή: M. O'Mahoney και B. van Ark (έκδ. 2003): EU Productivity and Competitiveness: An Industry Perspective Can Europe Resume the Catching-up Process?, μελέτη που εκπονήθηκε για τη Γενική Διεύθυνση Επιχειρήσεις, Ευρωπαϊκή Επιτροπή.